SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

Periódico de la Colectividad Yugoeslava

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

AÑO (Leto) XI. BUENOS AIRES, 6 DE SEPTIEMBRE (SEPTEMBRA) DE 1940 Núm. (Štev.) 177

NAROČNINA: Za Ameriko in za celo leto $ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

Žalostna obletnica

Menda ga ni lista na svetu, ki se ni spomnil, da je 1. septembra minilo leto dni, odkar se je začelo v Evropi novo klanje. Po Hitlerju reorganiziran in najmoderneje oborožen Tretji rajh je pred enim letom sprožil svojo uničujočo silo proti Poljski, potem ko je bil že prej zasedel Avstrijo in si prisvojil Češko in Moravsko. Dogodki, ki so se odigravali z zares filmsko brzino, so nam še v svežem spominu. Mnogo presenečenja in tudi zabavljanja je bilo takrat črez Poljake, ker niso znali zadržati nemškega navala. Šele poznejši dogodki so svetu pokazali, kako junaško so se morali Poljaki boriti za svojo neodvisnst, ko so mesec dni prenašali strašni pritisk do skrajnih mej moderne tehnike izpopolnjene nemške vojne mašinerije, če so se pod to mašinerijo strle, že pri prvem navalu, vojske vse bolj mogočnih držav, o katerih je bilo splošno mnenje, da se bodo mogle uspešno meriti z rajhom.

Anglija in Francija, ki sta dolgo vrsto let vodili politiko popuščanja napram totalitarnim državam ter sta v Monakovem žrtvovali tudi svojo zaveznico Češkoslovaško, sta 3. septembra napovedali Nemčiji vojno. Po okupaciji Poljske, ki sta si jo nacistična Nemčija in boljševiška Rusija na bratski način razdelili, pri čemer je mnogo milijonov Poljakov prišlo pod nemško oblast ter so sedaj deležni iste usode kakor njihovi slovanski bratje v Češki, Moravski in, končno, tudi v Slovaški, se je vojevanje vršilo pravzaprav samo na morju. Angležem se je brž posrečilo uničiti ves nemški pomorski promet in začeli so z vsak dan večjo strogostjo izvrševati blokado proti nacističnemu rajhu. Na kopnem pa je nastalo zatišje, ki so ga Nemci, kakor se je pozneje izkazalo, skrbno izrabili za svoje vojne priprave, dočim so Angleži in Francozi takorekoč prespali celih sedem mesecev, kar je končno postalo pogubno predvsem za Francijo.

V začetku aprila je Nemčija prešla v napad. V manj ko 24 urah je zasedla Dansko in najvažnejše strategične točke v Norveški. Zavezniški poskusi, da bi Nemce izrinili iz te skandinavske države, so se izjalovili. Mesec dni pozneje, 10. maja, je Hitler sprožil svoje oklopne divizije in svoje mogočno letalstvo proti Nizozemski in Belgiji. Ker ni mogel navaliti proti Franciji ob Maginotjevem obrambnem pasu, se je Hitler odločil za načrt bivšega vojskovodje Schlieffena ter vpadel s svojo vojsko v Holandijo in Belgijo, državi, ki sta si na vso moč prizadevali ostati nevtralni in ki sta odločno odklanjali angleške in francoske ponudbe za izdelavo skupnega obrambnega načrta za slučaj nemškega napada, ki so ga v Londonu in Parizu predvidevali, ampak ne dovolj. Napadeni državi sta se šele 10. maja obrnili na Francijo in Veliko Britanijo za pomoč, ki jim je bila takoj in prenagljeno dana. Preden so se francoske in angleške čete mogle v Belgiji in Nizozemski utaboriti, so Nemci predrli francosko fronto v kraju, kjer je Maginot-jev obrambni pas prehajal v takozvani Daladier-ov pas, strli v petih dneh odpornost Nizozemcev in sedemnajst dni po njihovem navalu je tudi belgijski kralj ukazal svoji vojski, naj pred Nemci položi orožje. Francoska in angleška vojska si nista mogli opomoči in z veliko težavo ter z velikimi zgubami se je enemu delu njihovih obkoljenih čet posrečilo umakniti se skozi pristanišče Dunkerque, kjer so se vršili strašno boji, na kopnem, na morju in v zraku. Osemsto ladij je do 4. junija evakuiralo iz Dunkerque-a 335.000 mož, o katerih so mnogi že mislili, da so brezpogojno izgubljeni.

Nemška vojna mašinerija je ubrala smer proti jugu in deset dni kasneje, 14. junija, je nemška vojska že okupirala Pariz, ki se je vdal brez boja. Strašni polom francoske vojske in poraz Angležev v Belgiji sta povzročila, da se je tudi Italija končno odločila ter 10. junija napovedala vojno Franciji in Veliki Britaniji. V Franciji so se dogodki brž razvijali. Že 17. junija je francoska vlada, katere vodstvo je bil prevzel dan prej maršal Petain, zaprosila Nemce za premirje. Svet je strmel nad takim razvojem vojne, ki ga nihče niti slutil ni, saj je veljala francoska vojska za eno najboljših ne samo v Evropi, marveč sploh na celem svetu. Ampak, izkazalo se je, da je Francija žela samo ono, kar so ji sejali razni demagoški politiki levičarske ljudske stranke s stavkami, uvajanjem skrajšanega delovnega urnika itd. v času, ko so Nemci na vso moč brusili sekiro.

Danes si stojita nasproti Nemčija in Velika Britanija. Zadnja se bori tudi v neodločilnih bojih, ki se vrše v Afriki, z Italijani. Vojna med Nemci in Angleži se vrši doslej predvsem v zraku in na morju. Takšna vojna ne more prinesti odločitve; potreben za takšno odločitev je tesnejši spopad ali pa daljše trajanje vojne, ki mora prinesti izčrpanje enega od sovražnikov. Hitler je že nekolikokrat ponudil Angliji mir, pa so v Londonu njegove ponudbe odbili. Prepričani so pač, da bo končno vendarle Anglija narekovala mir ter jih v tem prepričanju krepi ne samo dejstvo, da se Nemci doslej niso upali izvršiti poskusa izkrcanja na angleških otokih, marveč tudi dejstvo, da se je Nemčija pripravila na bliskovito, torej kratkotrajno vojno, dočim imajo Angleži možnost, da vzdrže še dolgo vrsto let. Pri tem tudi upajo, da bodo prejemali zelo učinkovito podporo s strani Združenih držav Severne Amerike in se v tem upanju menda ne varajo preveč. Tako vsaj more človek sklepati po dejstvu, da je Roosevelt sklenil odstopiti Angležem petdeset starejših rušilcev, ki bodo Veliki Britaniji sedaj zelo prav prišli.

*

Modra politika mož, ki so vodili in vodijo sedaj zunanje posle naše narodne države Jugoslavije, je našo deželo obvarovala doslej od vojne vihre. Tudi ob tej žalostni obletnici izbruha evropskega klanja, ki se je tu spominjamo, izražamo vročo željo, da bi naši državi prizanesla sedanja morija. Premnogo krvi so že pretočili Jugoslovani za svojo ujedinjenje in hudo potrebujejo vsakega človeka za notranjo gospodarsko, kulturno in socialno organizacijo države. Vkljub temu pa so vsi tudi sedaj odločeni, da žrtvujejo vse in tudi najdragocenejše, kar imajo, za ohranitev svoje države, če bi kdorkoli iztegoval po njej svoje požrešne roke.

Črni dnevi za Romunijo

Dunajska konferenca se je razvila čisto drugače, nego so napovedovali italijanski in nemški listi, ki so zatrjevali, da hočejo Nemci in Italijani samo posredovati, da se spor za državne meje, ki se je že od zadnje svetovne vojne vodil med Madžari in Romuni, reši na miren način, ki naj zadovolji obe stranki. Na Dunaju so Romunom diktirali, da moraju odstopiti Madžarski še več nego je ona sama zahtevala: dobro polovico Transsilvanije. In v četrtek zjutraj so madžarske čete že vkorakale v sporno ozemlje ter ga zasedle.

Romunska vlada, ki je zadnje mesece kolebala na vse strani, je smatrala, da nima sedaj druge izbere, nego da sprejme diktat g. Ribbentropa, nemškega zunanjega ministra, ki je baje dal romunskemu zastopniku samo pet minut časa, da sprejme predlog berlinsko-rimske osi, predložen v obliki ultimata.

Radi kapitulacije bukareške vlade so izbruhnili na Romunskem, in posebno v Transsilvaniji, hudi nemiri. V raznih mestih so se izvršile demonstracije proti nemškim in italijanskim konzularnim in diplomatskim zastopništvom. "Železna garda" v Bukareštu je celo hotela izvršiti atentat na kralja Karola. Garda zahteva, da se kralj Karol odpove prestolu na korist sinu Mihaelu. Zadnje vesti poročajo, da se je baje tudi že odpovedal prestola ter pobegnil v Švico.

Nemci in Italijani so baje obljubili, da bodo branili nove meje Romunije proti kateremukoli sovražniku. S tem se Romuni tolažijo, ker so se bali, da bodo Rusi spet odjedli nov kos njihove države. Tudi Angleži upajo, da bi utegnilo priti med boljševiško Rusijo in Nemčijo do spopada zaradi Rumunije, vendar pa izgleda, da je to bolj pobožna želja nego verjetnost. Doslej so gospodje iz Berlina in Moskve v najlepši slogi delali kupčije na račun drugih narodov, tudi slovanskih, in še pred nedavnim so iz obeh prestolnic javili v svet, da so vsa upanja o kakšnem sporu med nacistično Nemčijo in Sovjeti le prazne sanje.

Romunjski kralj Karol pri pregledovanju čet. Spredaj je kralj, takoj za njim pa prestolonaslednik Mihael

Rojstni dan kralja Petra II.

Dne 6. septembra je vladar Jugoslavije, naš kralj Peter II, obhajal 17. obletnico svojega rojstva. Jugoslovanski izseljenci želimo mlademu vladarju ob tej priliki, vso srečo in da bi prihodnje leto, ko bo stopil na prestol svojega prednika, Aleksandra Zedinitelja, prevzel močno in složno državo ter jo srečno vodil na poti kulturnega in gospodarskega napredka ter socialne pravičnosti in blagostanja.

Da si bomo enkrat na jasnem!

"Tudi jaz sem Slovan!", tako je vzklikal Jurčičev stotnik Bitič vselej, ko se mu je nudila prilika blatiti in napadati vse, kar je bilo slovenskega in slovanskega. S takšno hinavsko izjavo si je izgovarjal pravico, da sme omalovaževati naš rod. Med našimi rojaki tu, v Argentini, je bilo tudi nekaj — priznavam, da prav malo — takšnih Bitičev, ki so izrabljali vsako priliko, da so napadali in rogovilili proti vsemu, kar je bilo slovensko, jugoslovansko in slovansko, vse skupaj in vsako posebej, tako, da se je človeku, ki jih je poslušal, hote ali nehote vsiljevala misel, da so bili ti ljudje od nekoga najeti za tako vneto agitacijo. Poseben trn v peti jim je bilo jugoslovanstvo, če naj s tako besedo označim vse ono, kar se nanaša na Jugoslavijo kot državo. Koliko slabega so o njej govorili, koliko besed so imeli proti vsem onim, ki so v Jugoslaviji gledali svojo domovino, ne glede ne krivično mejo, ki jih je izločila iz nje! Vsak naš izseljenec, ki se je upal povedati, da je ne samo Slovenec, marveč tudi zaveden Jugoslovan, je bil za te Bitiče — fašist! Ni potrebna nobena posebna bistroumnost za to, da uganemo, da so vsi ti naši izseljenski Bitiči bili v rdeči šoli.

Sedaj se je marsikaj spremenilo in so tudi Bitiči prišli ob vso zgovornost. Cinična evropska diplomacija, ki druži, kar se je zdelo nezdružljivo in ki igra nesramno igro z raznimi narodi, je te naše Bitiče spravila ob besedo. Kako naj sedaj obrazložijo ljudem, pa naj bodo njihovi poslušalci še tako naivni, da vodijo sedaj rdeči boljševiki svojo politiko v najlepšem skladu z rujavimi nacisti in s črnimi fašisti?

"Tudi jaz sem Slovan!", se je tolkel na prsa tak naš izseljenski Bitič in dostavljal svoj "ampak". Ta "ampak" je bil tam daleč na vzhodu in je ves žarel v vseslovanski gloriji in v proletarski zveličavnosti. Danes so ti Bitiči prišli ob besedo. Kako naj obrazlože, da je tisti njihov vseslovanski "ampak" pristal na to, da je nacistični — po njihovem prepričanju še do nedavna antiproletarski — sovražnik, spravil v svojo oblast, s privoljenjem in z blagoslovom tistega "ampaka", velike milijone Slovanov, ki jih hoče sedaj z vsemi sredstvi raznaroditi? Ali nismo čitali prav te dni, da je guverner po Nemčiji zasedene Poljske razlagal časnikarjem, da so Poljaki rojeni za to, da hlapčujejo Nemcem in da bodo Nemcem na vse veke hlapčevali? Kako požira takšne besede oni vseslovanski rdeči "ampak" naših Bitičev?

Sedanji dogodki, tako vsaj smemo upati, bodo odprli oči tudi tistim dobromislečim našim izseljenskim ljudem, ki so včasih radi poslušali gospode Bitiče. Če jih niso poslušali vprav zaradi njihovih proletarskih (in tedaj antinacističnih in protifašističnih) govoranc, so jim pritrjevali vsaj zaradi njihovih vseslovanskih napovedi. Saj smo mi Slovenci, ki smo majčken narod, vselej točili solze radosti, ko smo slišali govoriti o vseslovanstvu, ki smo ga pisali celo z veliko začetno črko. Kako lepo bi bilo, da nas je 200 in še več milijonov složnih Slovanov in ne samo poldrug milijon prepirljivih Slovencev!

Ampak!....

Kakšno razočaranje za vse naše dobromisleče in vseslovansko navdušene izseljence so sedanji dogodki v Evropi!

To razočaranje ni samo v škodo. Odprlo bo oči, ali pa jih je že odprlo, tudi tistim, ki so Bitiče poslušali

Argentinske Vesti

Dr. Castillo sestavil kabinet

Po ostavki celokupnega ministrstva se je po razgovoru z državnim predsednikom dr. Ortizem, državni podpredsednik dr. Castillo lotil sestavljati novo ministrstvo. Dasi je bila zadeva precej kočljiva, je vendar imel kmalu vsa ministrska mesta zasedena, izvzemši zunanjega, ker se je dr. Roca branil sprejeti to mesto. Končno se je tudi ta vdal.

Nov kabinet tvorijo sledeči ministri: dr. Miguel I. Culaciatti, notranji minister, dr. Julio A. Roca, zunanji minister, dr. Federico Pinedo, finančni, dr. Guillermo Rothe, pravde in javne vzgoje, kontraadmiral Mario Fincati, minister za mornarico, dr. Daniel Amadeo y Videla, poljedeljstvo, minister javnih del pa dr. Salvador Oria.

Novi ministri so v torek popoldne pred dr. Castillem že položili prisego.

AMERIŠKI KRIŽARKI ZAPUSTILI BUENOSAIREŠKO PRISTANIŠČE

V torek sta zapustili tukajšnje pristanišče ameriški križarki "Wichita" in "Quincy" ter sta krenili proti Rio de Janeiru, kjer ostaneta do 10. t. m.

Med bivanjem v našem mestu, je bila posadka od tukajšnjega prebivalstva in njihovih rojakov deležna toplih simpatij.

NOVI MINISTRI POSETILI DR. ORTIZA

V ponedeljek popoldne so novi ministri, dr. Miguel J. Culaciatti, dr. Julio A. Roca, contraadmiral Mario Fincati in dr. Salvador Oria, posetili državnega predsednika dr. Roberta Ortiza.

Dr. Ortiz je imel z vsakim le kratek razgovor.

ŠTEVILO PRISELJENCEV SE JE ZMANJŠALO

Letos je dospelo čez morje mnogo manj potnikov kakor lansko leto.

Prejšnje leto je dospelo v prvih sedmih mesecih 7.400 potnikov prvega razreda. Letos samo 4.359. Torej za 3.061 manj ko lani.

Isto padanje je tudi glede drugega in tretjega razreda. Lani je prispelo 9.820 potnikov, letos pa 4.962, kar znaša 4.858 manj od lani. Skupno tedaj v obeh razredih je bilo letos v sedmih mesecih 7.917 manj potnikov kakor 1939 leta v teh mesecih. Temu padcu števila potnikov je na vsak način kriva sedanja evropska vojna, strogi ukrepi glede priseljevanja in končno pomanjkanje denarja.

NAČELNIK POLICIJE PODAL OSTAVKO

Načelnik policije Andres Sabalain je podal ostavko na svoje mesto. Isto bodo baje storili tudi drugi višji policijski funkcionarji.

Sabalain, kljub ostavki pa ostane še na svojem mestu, ker ostavka ni bila sprejeta.

NEKATERI TRAMVAJI MENJALI SMER

Od sobote naprej bodo dobili nekateri tramvaji druge številke. Tudi smer bodo nekaterim dali drugo.

GIBANJE PARNIKOV

V bližnjih dneh ni napovedanega nobenega parnika iz Evrope. Šele po 20. septembru so napovedani dva ali trije španski parniki. Prvi bi imel prispeti "C. B. Esperanza" in sicer 21. t .m. Drugi pa "Ciudad de Sevilla", ki ima pripluti 26. t. m.

"María Pepa" bo tudi dospel, toda še ni dan napovedan.

Na poti je tudi nekaj angleških, o katerih se pa ne ve kdaj dospejo, ker se drži v tajnosti.

DEŽEVNO IN MRZLO VREME

Prve dni tega tedna je začelo ponovno deževati. Potegnil je tudi močan veter, ki je povzročil, da je Rio La Plata zelo narasla ter je bilo prebivalstvo ob bregovih reke že v resnih skrbeh. K srečo pa je v sredo zvečer veter ponehal, nakar je voda začela naglo upadati.

V provincah: Katamarki, Tucuman, San Luis, Sgo. del Estero, Mendozi in San Juanu je snežilo, radi česar je nastopil tudi precejšen mraz.

Iz uredništva in uprave Slov. lista

Naznanjamo, da g. Jan Kacin ni več sourednik ozir. upravnik "Slovenska lista". Zatorej prosimo vse cenj. naročnike, dopisnike in oglaševalce, da se za vse stvari tičoče se lista obračajo na Upravni odbor Slovenskega lista, oziroma naj nanj naslovijo svoja pisma.

Naročnikom in naročnicam

Upravni odbor Slov. lista je prevzel odgovornost za redno nadaljno izhajanje lista. Radi tega pa odbor prosi vse cenjene naročnike in naročnine, ki so zaostali z naročnino, da jo poravnajo.

Oni, ki bivajo na deželi naj pošljejo po pošti v dobro zapečatenem pismu ali po nakaznici (giro). Tisti pa, ki živite v mestu, lahko plačate osebno pri upravi, ulica Gral. Cesar Díaz 1657 na Paternalu ali pa našim pobiralcem, ko vas obiščejo.

SPREJEMANJE NAROČNIN ZA SLOVENSKI LIST

Po sklepu odbora S. D. in konsorcija, določen je za pobiranje naročnin in denarja za oglase, dosedanji pobiralec Josip Zlobec.

Poleg omenjenemu pa se zamore plačati naročnino in druge prispevke za Slov. list tudi še Josipu Švagelj, Francu Lakner na Banki Germaniki, Andreju Škrbcu na Banki Holandés ter Janezu Hladniku, izseljenskemu duhovniku.

DOMAČE VESTI

ROJAKINJA V BOLNIŠNICI

Rojakinja Marija Bele, žena Mirkota, doma od Šempasa pri Gorici, je že več časa bolehala ter je morala iskati pomoči pri zdravniku. Zadnje čase pa je postala tako slaba, da jo je moral zdravnik s svojim avtom nemudoma odpeljati v bolnišnico. Ko je mož Mirko prišel z dela domov ni našel več žene doma, šele od sosedov je zvedel, da je bila tako slaba, da jo je moral zdravnik odpeljati v bolnišnico.

Rojakinja Bele se nahaja v bolnišnici Rivadavia.

Mariji Bele želimo prav iz srca, da bi se kmalu popolnoma pozdravila in vrnila k svojim domačim.

NAJDENA OSEBNA IZKAZNICA

Našlo se je osebno izkaznico (Cédula de Identidad) glaseča se na ime Žnidaršič Franc.

Imenovani jo zamore dvigniti v uredništvu Slovenskega lista.

VAŽNO

V prihodnji številki Slovenskega lista bomo začeli objavljati v celoti zakon štev. 11.729, ki določuje odškodnino radi odslovitve od dela ter o plačanih počitnicah.

ŠTORKLJA

V četrtek 29. avgusta je štorklja obiskala našega rojaka Franca Sterleta iz Bača na Pivki ter prinesla njegovi ženi Malki izredno močnega fantiča.

Mati, kakor sinček se počutita kar najbolje ter se bo mlada mati s svojim sinčkom že te dni iz bolnišnice Rivadavia vrnila na dom.

Presrečnim staršem čestitamo ob tem veselem dogodku.

BAZOVICA

Zgodovina našega naroda pod Italijo, je vse od leta 1929 pisana s krvjo. Noben kulturen narod na svetu ni bil deležen toliko krivic, kakor naš slovenski in hrvaski narod pod "prosvitljeno" Italijo. Ne samo, da so jugoslovanskemu narodu odvzeli vse narodne pravice, ko so mu uničili vse kulturne ustanove, društva in časopisje, segli so celo po življenju onih, ki so hoteli braniti ono, kar je vsakemu narodu po naravni in božji postavi dano, namreč pravico obstoja kot narod. Te ljudi, ki niso zahtevali ničesar drugega, kakor pravice za svoj narod, so italijanska fašistična sodišča obsojala na smrt s streljanjem. Prva žrtev tega fašističnega tribunala je bil Vladimir Gortan iz Marezig. Obsojen na smrt brez dokaza kake krivde, je bil sramotno ustreljen 1929 leta. Višek te fašistične krutosti pa je bilo naslednje leto, leto 1930.

Kraj žalostnega spomina. Strelišče na Bazovici, kjer so bili ustreljeni naši narodni mučeniki.

Mladeniči, polni življenja in narodnega navdušenja, Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič, niso mogli mirno gledati, kako se zatira in preganja naš narod. Kako se temu narodu uničuje in požiga njegove kulturne ustanove, katere si je narod s krvavimi žulji pripravil. V svoji upravičeni jezi, oziroma bolesti, segli so po samoobrambi. Njihovo delovanje pa italijanskim oblastem ni ostalo dolgo skrito. Zasledili so jih in tirali pred posebno sodišče, kjer so te mladeniče strašno mučili. Končno jih je tribunal obsodil v smrt z ustreljenjem v hrbet.

Ko jim je bila obsodba prečitana, niso se ustrašili. Sprejeli so obsodbo kot junaki, vredni sinovi jugoslovanskega naroda.

Tudi pozneje v celici niso tarnali. Prepevali so naše pesmi in godli na orgeljce.

Prišel je 6. september.

Vsa Jugoslavija je bila polna navdušenja, obhajala je rojstni dan prestolonaslednika Petra. V zasmeh temu navdušenju pa je brezobzirni fašistični tribunal sklenil, da se ta dan usmrti obsojence.

V zgodnji jutranji uri, ko je še vse spalo, so na kamijonih, obdanih od fašistične milice pripeljali iz Trsta na bazoviško strelišče naše mučenike. Iz kamijonov so jih privedli na določeno mesto, posadili na zato pripravljene stole in privezali. Ko je bilo to opravljeno, se je oddelek milice pripravil, da se sodba izvrši. Ko se je imela ta že izvršiti je prosil Bidovec, da bi smel spregovoriti. Poveljnik milice Diamanti mu je to dovolil in junaški Bidovec je tovarišem zaklical: "Korajža fantje — živela Jugoslavija!"

Nato pa so odjeknili streli. In predno je zasijal beli dan, je kri junaških fantov pojila slovenska bazoviška tla.

Ob priliki prve desetletnice smrti naših narodnih mučenikov, jim kličemo:

"Večna vam slava!"

Ako hočete biti dobro in poceni postreženi obiščite

KROJAČNICO

LEOPOLD UŠAJ

V zalogi imam najmodernejše blago za moške in ženske!

GARMENDIA 4947

La Paternal

"SLOVENSKI DOM"

Gral. César Díaz 1657 — U. T. 59 (Paternal) 3667 — Buenos Aires

PROSTORI: odprti za članstvo vsak dan od 7. ure zvečer naprej; ob nedeljah in praznikih pa ves dan.

PEVSKE VAJE: vsak petek in nedeljo.

DRUŠTVO PRIREJA: domače zabave in večje kulturne prireditve ter nastopajo zbori in solisti od časa do časa na jugoslovanski radio-uri.

DRUŠTVO RAZPOLAGA: s kakimi 900 knjigami ter se prečita letno okrog štiristo.

DRUŠTVO RAZPOLAGA: s krogljiščem ter drugimi igrami za moške, ženske in otroke.

POSTANI ČLAN tudi ti ter sodeluj in poslužuj se v društvu onega, za kar čutiš največ veselja!

EL BANCO MUNICIPAL

Tiene el más Ventajoso servicio de

CUENTAS CORRIENTES

ABRA USTED SU CUENTA Y LO COMPROBARA

Los depósitos ganan interés, a partir de $ 1.000 y puede girarse en descubierto con garantía de:

TITULOS DE RENTA

COMODIDAD, ESMERO Y RAPIDEZ

Horario para depósitos y cobro de cheques 11 a 17 hs.

Sábados 9 a 12 hs.

Casa Matriz: SUIPACHA y VIAMONTE

BUENOS AIRES

---

in mislili, da so vseslovanstvu na poti samo oni "fašisti", ki se prištevajo k zavednim Slovencem in Jugoslovanom.

Kar nas je starejših rojakov, smo si popolnoma na jasnem, kar se tiče narodnsti. Smo Slovenci, ker nas je rodila slovenska mati; in ker smo Slovenci, smo tudi Jugoslovani in Slovani. Ona nesrečna meja — govorim kot človek s Primorskega in torej v imenu večine naših izseljencev, ki so iz iste dežele — ona nesrečna meja, pravim, ki so jo začrtali proti naši volji, nas v našem jugoslovanstvu prav nič ne moti. Čut narodne pripadnosti je za nas nekaj naravnega, nekaj prirojenega, in ga prav nič ne spreminja dejstvo, da smo se priselili semkaj s potnim listom, ki so ga izdale oblasti druge države.

Nekoliko drugačna je ta zadeva v kolikor se tiče naših mlajših rojakov. Zrastli eso po vojni, obiskovali drugorodne šole s tujimi učitelji in v vojaški službi so imeli priliko slišati mnogokrat prezirljive in poniževalne govore o raznih "sovražnikih". Tu, v Argentini, so mnogi padli v šolo nekaterih Bitičev. Radi takšne "vzgoje" je treba tem našim mlajšim rojakom marsikaj oprostiti. Vendar pa tudi ti naši mlajši rojaki dozorevajo in sedanji dogodki jim odpirajo oči. Rdeči Bitiči so vsak dan bolj osamljeni in si človeku ne upajo pogledati v oči, ko jih vpraša: "Bratec, kako pa to?"

Tile Bitiči sedaj nič več ne kričijo, da je slovenska šola fašistična, da je to in to društvo fašistično, da je ta in ta list fašističen. Sapa jim je zastala.

Sedaj smo si na jasnem: Naši izseljenski rdeči Bitiči se obračajo, kakor piha veter, ki ne izhaja ne iz našega naroda ne iz našega izseljeništva, marveč iz čisto drugih izvorov. Včeraj so fašiste obešali na paternalska drevesa ter bi bili vsakega nacista živega požrli; danes pa so prijatelji rujavih in črnih srajc.

Mi smo pa takšni, kakršni smo bili, in takšni tudi ostanemo: navdušeni za slovenstvo, navdušeni za juslovanstvo in navdušeni tudi za slovanstvo, ampak ne takšno, ki Slovane prodaja.

Gospodje Bitiči, ali smo se razumeli?

I. P.

Vesti iz Organizacij

Prireditve "Slovenskega doma"

V NEDELJO 8. SEPTEMBRA, SPOMIN BAZOVIŠKIH ŽRTEV, v društvenih prostorih, ulica Gral. César Díaz 1657.

V NEDELJO 22. SEPTEMBRA bo v društvenih prostorih, ulica Gral. Cesar Díaz 1657 **DOMAČA ZABAVA.**

V NEDELJO 20. OKTOBRA bo večja **PRIREDITEV** v ulici Alsina 2832.

V NEDELJO 1. DECEMBRA, katerega dne praznujemo "Izseljenski dan' in "Zedinjenje" se bo vršila proslava teh dveh dnevov tudi v ulici Alsina 2832.

"ASADO" V "SLOVENSKEM DOMU"

Preteklo nedeljo so si bili pripravili člani "Slovenskega doma" z medsebojnimi prispevki "asado". Pekel ga je tov. Anton Ličen, ki je pravi mojster v tem poslu in se je, sodeč na podlagi hvale mesojedcev, kot tak, tudi res izkazal.

obDra pečenka je spravila vse njene številne oboževalce v prav židano voljo. Katero so izražali s petjen priljubljenih pesmi.

Tako je minul popoldan v veselem razpoloženju.

Udeleženec.

PRIREDITEV ZA "SLOVENSKI LIST"

V NEDELJO 20. OKTOBRA v ulici **ALSINA 2832,** bo imel "Slovenski Dom" za sklad **"SLOVENSKEGA LISTA",** večjo prireditev s sodelovanjem tudi drugih društev.

Na sporedu bo poleg moškega in meš. zbora, tudi en duet in solospevi, nakar že zdaj opozarjamo vse rojake in rojakinje.

Naročniki in naročnice agitirajte že sedaj za to prireditev. Od vas je mnogo odvisno, da bo prireditev dobro izpadla. V interesu je to tudi vas samih, ker boste v tem slučaju pripomogli k rednemu izhajanju lista.

Premestitev pisarne Kr. poslaništva

S 28. avgustom bodo uradi Kr. jugoslovanskega poslaništva premeščeni iz ulice Charcas na Avda. de Mayo 1370/III. sobe št. 7 do 12. . . . .

U. T. (Rivadavia) 37 - 4551.

V teh prostorih se bo tedaj od 28. avgusta dalje sprejemalo stranke, kar naj izseljenci vzamejo na znanje.

Opozarja se tudi, da radi premestitve, uradi poslaništva od 25. do 28. t. m. ne bodo poslovali.

Uradni sedež poslaništva bo še nadalje v ulici Charcas, samo pisarne in uradi za sprejemanje strank bodo premeščeni v avenido de Mayo.

Proslava rojstnega dneva kralja Petra II.

Povodom rojstnega dne našega kralja **Petra II.**, bodo jugoslovanski izseljenci praznvoali ta dan z raznimi prireditvami.

V nedeljo 8. septembra, bo zahvalna maša za katoličane v cerkvi Santa Rosa de Lima, ulica Belgrano 2202 in sicer ob 11 uri dopoldne.

Ta dan bo maša tudi za vernike pravoslavne vere in se bo maša vršila ob 10 uri v ruski cerkvi, ulica Brasil 315.

Pri obeh mašah bo navzoč tudi minister g. dr. Izidor Cankar z osobjem poslaništva, ter zastopniki vseh balkanskih držav.

Jugoslovanska radio-ura bo daja la dne 1. septembra od 10 ure dalje poseben program v ta namen.

Sokol Dock Sud-Boca in **Sokol Buenos Aires I.** pa priredita v soboto 7. septembra ob 9 uri zvečer **Svečano Akademijo,** pri kateri bodo sodelovala tudi druga jugosl. društva ter **češkoslovaški Sokol** iz Buenos Airesa. Prireditev sebo vršila v ulici Billinghurst 1767 na Dock Sudu, v poljski dvorani s sledečim

S p o r e d o m :

1. Argentinska in jugoslovanska himna.
2. Pozdravni govori — staroste sokola Dock Sud-Boca in Buenos Aires I.
3. Proste vaje — člani Sokola Buenos Aires I.
4. Ritmične vaje — članice Sokola Dock Sud-Boca.
5. Proste vaje — moška deca Sokola Dock Sud-Boca.
6. Simbolične vaje — ženski naraščaj Sokola Dock Sud-Boca.
7. Vaje s palicami — moški naraščaj Sokola Dock Sud-Boca.
8. Proste vaje — članice češkoslovaškega Sokola Buens Aires.
9. Piramide — člani Sokola Buens Aires I.
10. Proste vaje — ženska deca Sokola Dock Sud-Boca.
11. Proste vaje — člani Sokola Dock Sud-Boca.
12. Vaje na bradji — člani Sokola Dock Sud-Boca in Buenos Aires I.

Tekom sporeda bo deca docksud ske šole, Sokola Dock Sud-Boca in Sokola Buenos Aires I. izvajala ciklus deklamacij.

Nastopil bo tudi v jugoslovanski naselbini znan pevec g. Nikša Bojanović, kateri bo ob spremljanju kitare zapel več jugoslovanskih na rodnih pesmi.

Vstopnina: Nečlani $ 1.50; član $ 1.—; ženske prosto.

Domača zabava

"Slovenski dom" bo priredil dne 22. **SEPTEMBRA** t. l. lepo domačo zabavo. Poleg pevskih točk se bo dalo na oder tudi kratko igro, enodejanko **"STARINARICA".** Po sporedu bo prosta zabava in ples.

Ker je slovenski orkester "Istra" zaposlen ta dan drugod, bo pri tej domači zabavi igral **"ČEŠKI"** orkester.

Natančnejši spored objavimo v prihodnji številki "Slovenskega lista".

Koledar za leto 1941

Koledar, ki ga bomo izdali obeta biti nekaj posebnega. Saj bo obsegal 200 strani poučnega in zabavnega čtiva ter raznih praktičnih navodil.

V oddelku **"DRUŠTVENO DELOVANJE"** bo našel vsak član ali somišljenik društva, nekaj svojega. V oddelku **"STROKOVNI IN DRUGI ČLANKI"** bo za vsakega nekaj poučnega.

Oddelek **"NAŠI VZORI",** ki bo prinesel življenjepis in nekaj stavkov naših najboljših pesnikov in pisateljev, bo gotovo vsakega zanimal.

"POVESTI IN NOVELE" bodo zadovoljile največje število čitateljev, ker jih pišejo naši poznani pripovedniki (med temi tudi M. Simčič).

Naše največje bogastvo **"ZA ZDRAVJE"** bo tudi imelo svoje častno mesto.

V oddelku **"ZA ŽENO IN DOM"** bodo naše žene in dekleta dobile razen lepega branja o materi, tudi več potrebnih nasvetov za kuhinjo, upravljanje hiše in drugo.

Naši mehaničarji, kovači, šoferji in drugi, bodo našli v oddelku **"TEHNIKA"** mnogo novega in potrebnega, kar v drugem jeziku teško dobe.

Med nami imamo tudi nekaj zvezdoslovcev, katerim smo tudi dali svoj kotiček **"ZEMLJA IN ZVEZDOSLOVJE",** kjer bo čitatelj lahko našel kaj poučnega in koristnega.

Nazadnje bo nekaj strani posvečenih raznim potrebnim stvarem: **POŠTNE PRISTOJBINE, MENIČNA NAVODILA** in **LESTVICA ZA KOLKOVANJE (PAGARE),** s katerimi imajo precej opraviti naši trgovci in obrtniki, ne poznajo pa njih nevarnosti in koristi.

Poleg vsega tega bo tudi raznih zanimivosti, tako da bo res nekaj lepega.

Med vse to čtivo pa bodo razvrščeni oglasi naših trgovcev, obrtnikov in podjetnikov in bodo radi tega imeli veliko vrednost.

Kogar še ni obiskal naš zastopnik, naj se požuri čim prej javiti svoj oglas. Če ni mogoče osebno, pa pismeno ali po telefonu: Andreju Škrbec, C. C. 171, Buenos Aires; U. T. 7013 (Avenida), da ne ostane brez oglasa, za kar bi se kasneje prav gotovo kesal.

Opozorite na to tudi tuje trgovce pri katerih Vi kupujete ter sporočite na gornji naslov, za kar Vam bo Uredništvo Koledarja jako hvaležno.

Uredništvo Koledarja

Nova obletnica bazoviških žrtev

Dne 8. septembra ob 6 uri popoldne se bo vršila v "Slovenskem domu", ulica Gral. César Díaz 1657, spominska ura, v počastiev bazoviških žrtev. V društveni sobi bodo razstavljene njih slike, vršil se bo kratek, primeren nagovor, nakar bo moški zbor zapel "Oj Doberdob". Sledil bo enminuten molk.

Vabi se rojake in rojakinje, da se udeleže v čim večjem številu te ponovne obletnice naših mučenikov, ki so za pravice našega naroda pali od svinčenk italijanskih fašistov.

Zgornji štirje mladeniči doma iz tužne Istre, so bili prve žrtve fašistične justice. Obsojeni so bili na dolgotrajno ječo. Zakrivili niso ničesar, le zahtevali so pravice. — Spodaj v voglu je Vl. Gortan, ki je bil ustreljen. Na tleh ležeči pa so narodni mučeniki, ustreljeni v Bazovici pri Trstu: Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič.

"Slovenska Krajina"

V A B I

na svojo **PRVO KULTURNO PRIREDITEV,** katera se bo vršila

v soboto **28. SEPTEMBRA** ob 20.30 v salonu "Cosmos-bar",

ulica Fac. Quiroga 1465 na Dock Sudu.

Na sporedu bo nekaj pevskih točk in burka v dveh dejanjih:

"T R I J E T I Č K I".

Po končanem sporedu prosta zabava in ples do jutra.

K obilni vdeležbi vljudno vabi

O D B O R.

Praznovanje narodnega praznika v Rosariju

Praznovanje narodnega praznika Rojstva kralja Petra II bo v Rosariu z mašo, ki se bo vršila ob 9 uri in ¼ pri šolskih sestrah, ulica Cordoba 1646.

Rojaki in rojakinje udeležite se v obilnem številu.

NAZNANILO ODBORNIKOM ŠOLSKEGA DRUŠTVA V ROSARIU

Vsem odbornikom Jugoslovanskega šolskega društva v Rosariu se sporoča, da se bo vršila v nedeljo 8. septembra odborova seja.

Seja se bo vršila ob 3 uri popoldne v šolskih prostorih, ulica Laprida 5758.

Ker je seja zelo važna se pozivlja, da pridejo k seji vsi odborniki in tudi točno ob navedeni uri.

Tajnik Smrdelj

OJ TAM ZA DEVETO GORO!

Oj tam za deveto goró
sred jablan in hrušek je koča,
živita v njej mati in oča.....
oj tam je prijetno biló!

A v daljno tujino njun sin,
v tujino neznano odšel je;
po znanju mu duh hrepenel je,
pa šel je od rodnih planin.

Zakaj je od doma pač šel....
orati, sejati — hudo je?....
He, jesen prinese oboje:
Takrát bo vesel — ko bo žel!

ZABAVA IN ŠALA

V zadregi.

Šimen je bil zelo boječ; ko se je ženil in sedel pri svoji izvoljenki, ni četrt ure vedel, kaj bi rekel. Nazadnje se je ojunačil:

"Ali ima Vaš brat rad sir?"

"Moj brat?" odvrne ona, "saj nimam brata!"

"Pa... pa, če... če bi imeli brata, mislite, da... da... da bi rad imel sir?"

"Slov. Podporno Društvo Slovencev" Villa Devoto

V A B I

Vse cenjene rojake in rojakinje na veliko ZADNJO ZIMSKO PRIREDITEV, katera se bo vršila dne 15. SEPTEMBRA 1940, točno ob 5 uri pop. v društvenih prostorih, ulica Simbron 5148.

S P O R E D:

1) Otvoritev: Godba.
2) Več pevskih točk mešanega zbora.
3) "PTICI", dvo-glasno izvajajo dve mali deklici.
4) DEKLAMACIJA.
5) Prelepa in prvič vprizorjena v Buenos Airesu igra, "BEDAK PAVLE", v treh slikah, katero izvajajo otroci G.P.D.S.

Po končanem sporedu prosta zabava s plesom, bogatim srečolovom in dobro založenim bufetom.

Svira Slovenski orkester "ISTRA".

Za obilno udeležbo se vljudno priporoča

O D B O R.

Slovenci doma in po svetu

PRIMORSKE VESTI

Bombe so padale na Trst in okolico!

Trst. — Dne 14. junija so angleški bombniki metali bombe na Trst. Računajo, da je bilo tu okrog 30 oseb mrtvih. Bombe so padale na veliko električno centralo v Plavah ob Soči. Ponoči so tulile sirene tudi v Postojni in Gorici in opozarjale ljudi, naj se poskrijejo pred sovražnimi letali. Angleški letalci so bombardirali tudi nekaj železniških križišč na Krasu.

Bombardiranje Trsta je trajalo 75 minut, nakar so se zračni napadalci oddaljili na sever, kjer so napadli transformatorje na Občini, v Divači in na Krasu.

Druga grupa sovražnih letal je bombardirala Tržič (Monfalcone), tretja pa okolico Benečije.

Napad na Trst je prišel tako nenadoma, da protiletalska obramba v začetku sploh ni prišla v akcijo. Baš v onem hipu je stal na postaji vlak, ki se je imel premakniti, ali čim so pričele odmevati eksplozije bomb, so potniki začeli bežati na vse strani in vlak ni odšel nikamor. Ena bomba je padla v bližini kolodvora in drobci te bombe so prileteli celo na peron.

Vest se glasi, da je bila električna centrala v Plavah docela porušena, vendar ta vest še ni potrjena. Zdi se, da so angleški letalci s tem napadom poskušali ustaviti promet na elektriziranih železnicah v severni Italiji. V isti noči je bila bombardirana vsa severna in zapadna obala Italije.

V isti noči je bila alarmirana tudi Reka. Eden ali dva angleška bombnika sta priletela tja od jugozapada v veliki višini in vrgla na tla veliko raketo, ki je na široko razsvetlla teren. Enake rakete so letalci vrgli v bližini Cresa in Opatije. Najbrže so iskali vojaških skladišč in tovarn, niso pa vrgli bomb na Reko. Ena sama bomba je padla v morje tik pred tovarno za torpede.

Mineralne vode na Tržaškem

Julijska Krajina nima bogatih in pomembnih mineralnih vrelcev, kakor ostala sosednja Slovenija. Vendar bi mogli našteti nekaj malo pomembnih termalnih in mineralnih vrelcev, ki imajo le omejen obseg, in ki so se nekdaj izkoriščevali, seveda le v omejenem obsegu.

Pri Krminu so izvori žveplene vode (studenec Faet), ki nima skoro nikakega pomena. Pri Izoli so štirje izvori žvepleno-termalnih vod. Tudi v samem Trstu se nahaja nekaj vrelcev. Tak vrelec je bil na Lesnem trgu nekaj metrov pod morsko gladino. Močnejši izvirek se nahaja na trgu Vittorio Veneto in mineralnega izvora je voda studenca Sv. Nicefora. Prav tako se nahaja mineralna voda na trgu Goldoni. Tudi pri Sv. Ivanu so l. 1922 našli posebno vodo, ki slična vodi znanega vrelca v Fiuggiju (Abruzzi).

"MOBILIZACIJA" ŽENSK

Italija je v vojni. Poleg vseh drugih neprijetnih stvari, ki jih vojna prinaša s seboj in ki jih v državi, **katera je segla po orožju, ni mogoče** na noben način preprečiti, je gotovo najhujša ta, da je ostalo spet nešteto domov po deželi in mestih brez svojih gospodarjev, brez očetov, sinov in bratov. Vse, karkoli je sposobno nositi orožje, je moralo zadostiti svoji državljanski dolžnosti in oditi tje, kamor se je glasil ukaz. Danas pa niso več časi, ko so se na bojiščih borile le manjše armade, današnja vojska zahteva ogromnih armad, čeprav zato tudi ogromnih žrtev, kadar pride do spopadov. Za čim številnejše žrtve je poskrbelo tudi najmodernejše orožje. Povsod se opaža, kakor da je škoda, če bi v

Fašistično divjaštvo. Zažgan narodni dom "Balkan" v Trstu. V plamenih je zgubilo življenje tudi nekaj ljudi.

vojnem času opravljali moški takšna dela, kakršnih so zmožne tudi ženske, ki jim dozdaj na samo bojišče še ni bilo treba iti. Lažje službe, ki so bili v njih prej v mirnem času zaposleni izključno le moški, so začele opravljati zdaj ženske. Pravijo, da je v tako nevarnih časih za takšno delo škoda moških moči, ki naj svojo žrtev domovini doprinesejo na bojiščih. To brez dvoma dokazuje med drugim tudi dejstvo, da so se v zadnjih dneh začele pojavljati povsod po italijanskih mestih, med drugim seveda tudi v Trstu, ženske na primer kot sprevodnice na cestnih železnicah, kot gasilke ali podobno. Izvedena je bila namreč tudi tako imenovana "civilna mobilizacija", na podlagi katere so bile nekatere ženske sprejete v omenjene službe, ki jih bodo potem ko vojska mine, najbrže spet opustile, če bo na razpolago zopet dovolj moških. Če jih bo v resnici dovolj, pa je spet drugo vprašanje, saj je vendar znano, da sedanja vojna ne prizanaša in da zahteva toliko človeških žrtev, kakor jih doslej v zgodovini še ni nikdar. Predno pa so ženske prevzele recimo službo sprevodnic na cestnih železnicah, so se morale v tej stroki izuriti. Zato so se prej nekaj časa vadile v prodajanju vozovnic, da ne bi službe opravljale preveč površno in da zato država ne bi imela tudi na tej strani škode od vojne.

TEŽKA NESREČA PRI KOZINI

Nedavno se je zgodila v gozdu blizu Kozine težka nesreča, vsled eksplozije projektila. Ko sta 11-letni Bernard Štupar in 10-letni Benčič pasla krave, sta našla v travi projektil. Dečka nista vedela, kako nevarno stvar imata v rokah, in sta se začela ž njo igrati. Ko ga je Benčič zagnal ob kamen, je projektil eksplodiral. Delci granate so ranili oba dečka po vsem telesu, tako, da sta obležala nezavestna na tleh. Močan pok je takoj opozoril ljudi, ki so stali v bližini, da se je zgodila nesreča. Poklicali so takoj avtomobil rešilne postaje iz Trsta, ki jih je odpeljal v tržaško bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da je Benčičevo stanje najtežje. Benčič ima pretresene možgane, ima pa tudi veliko rano na čelu in rano na prsih. Iz glave so mu izvliekli delce granate. Štuparju je eksplozija pokvarila oko in ranila levo nogo. Za Benčiča so izjavili zdravniki, da je njegovo stanje zelo nevarno.

SMRT

V Rožni dolini pri Gorici je umrl gostilničar Peter Batič, star nad 70 let. Bil je lastnik znane gostilne pri "Bajti".

Slovenska knjiga v Goriški knjižnici

Državna knjižnica v Gorici se bo v teku leta 1940 pomnožila za 20.000 zvezkov. Med tem je za slovenske bralce važna zlasti slovanska skupina, ki bo obsegala vsaj 2.000 zvezkov. Glavni del slovanskega oddelka tvori učiteljska knjižnica bivše idrijske realke.

Goriški mesečnik "La vita isontina" piše o knjigah iz Idrije sledeče: "Dela bivše šolske knjižnice v Idriji že sama nudijo skoraj popolno sliko slovenskega slovstva in kulture od narodnega preporoda do novoromantičnega simbolizma. Sedaj dopolnjujejo slovanski oddelek lepa vrsta periodijskih izdaj in leposlovnih in drugih del. To so dela vsega roda "mlade Slovenije" (Janežič, Jenko, Jurčič, itd.) in skupine sotrudnikov "Ljubljanskega zvona", ki je bil središče literarnega življenja do začetka katoliške revije "Dom in svet"; omenjeni sotrudniki so zlasti Levec, Tavčar, Kersnik, Mencinger, itd. Urejene so skoraj vse vrste vzgojnih, zabavnih in poučnih knjig "Družbe sv. Mohorja" v Celovcu in "Slovenske Matice" v Ljubljani.

V idrijski knjižnici je zastopan velik del modernih slovenskih literarnih struj. Posebno mesto zavzemajo Cankar, Župančič, in simbolistični tokovi, ki so se uveljavili okoli "Doma in sveta". Koliko lepih slovenskih časnikov, kakor Kres, Veda, Čas, Dunajski zvon, Dom in svet itd., bo lahko koristilo proučevalcem mlade in plodovite slovenske literature bolj kot katerakoli splošna razprava, ki združuje vse jugoslovanske kulture, različne po postanku, duhu in razvoju. Posebno Gorica se bo lahko posluževala slovenskega oddelka in ističasno se bo mogla ponašati, da je njena državna knjižnica edina v Italiji, ki ima popolno zbirko slovenskega leposlovja 19. in 20. stoletja.

Medtem ko z zadovoljstvom beremo gornje izvajanje, pripominjamo, da je goriška državna knjižnica imela že precej slovenskih knjig in časopisov iz predvojne dobe, katerih pa v katalogih ni bilo najti. Upamo, da bodo uvrščeni v novi slovanski oddelek ter da bodo tako čitajočemu občinstvu na razpolago.

IZ IDRIJSKEGA KOTA

V Zgornji Kanomlji v Repitu so trebili po senožetih in trebljenje sežigali. Petletna Rozalka Erjavec se je po neprevidnosti preveč približala ognju, tako da se ji je vžgala obleka. Zaradi opeklin je po nekaj urah izdihnila v idrijski bolnišnici.

— V Gornji Kanomlji je umrl 82-lestni Franc Gnjezda, znan pod imenom "striček".

NOV GROB

Po daljšem bolehanju se je za vedno poslovil g. Ivan Janežič, upokojeni policijski inšpektor v Gorici. Dosegel je visoko starost 79 let. Pred svetovno vojno je bil rajnki načelnik goriške policije in ena najbolj znanih oseb v Gorici. V službi strog in natančen, je bil po srcu dober in blagohoten mož. Zlikovci so se ga bali, razni objestni ponočnjaki, ki so poznali njegovo srce, so mu pa večkrat napredli kako nagajivo. Radi svoje nepristranosti in ljubeznivosti je bil v vseh krogih spoštovan. Povojna leta je mirno preživel v krogu svoje družine, za katero je očetovsko skrbel. Časten spomin značajnemu možu, ki naj mirno počiva!

TRGOVINSKA POGAAJNJA MOSKVI

Ker je evropska vojna prizadela tudi našo trgovino, zlasti naš uvoz petroleja, nafte in bencina, ki nam ga je začelo občutno primanjkovati, se je vlada odločila, da naveže s posebno trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Rusijo tesnejše trgovinske in gospodarske stike z Moskvo, odkoder bi dobivala prej omenjene potrebščine. Prve tri tedne meseca maja 1940. se je naša delegacija mudila v Moskvi in uspešno zaključila pogajanja. Sedaj pa se gre tudi za to, da bi se iz Rusije uvozila tudi večja količina bombaževine in drugega predilnega tkiva.

OBISK HRVATSKIH KMETOV V BEOGRADU

Kako se v resnici lepo razvija ideja notranjega sporazuma v naši državi, dokazuje poleg drugega tudi obisk hrvatskih kmetov iz okolice Zagreba v Beogradu prve dni meseca maja 1940. Hrvatski kmetje in kmetice so v živopisanih narodnih hrvaških nošah napravili obisk na dvoru, v predsedstvu vlade, pri drugih ministrih in beograjskem županu, končno pa so priredili v veliki dvorani ljudske univerze lep kulturni večer, na katerem so podali znamenito "kmečko svatbo". Obiskali so tudi Bolgarijo, na povratku pa so svojo prireditev ponovili tudi v Nišu in Kragujevcu. Tako so se navezali tudi kulturni stiki med Hrvati in Srbi.

VLADNE UREDBE

Zaradi ohranitve stroge nevtralnosti in okrepitve državno-obrambnega duha je jugoslovenska vlada izdala številne pomembne uredbe, kakor so: uredba o državnem odboru za obrambno gospodarstvo, uredba o zavarovanju nevtralnosti v pogledu tiska, uredba o interniranju brezvestnih špekulantov in njih pošiljanje na prisilno bivanje, uredba o pomožni vojski državne obrambe, uredba o zborovanjih, uredba o maksimiranju cen in dr.

PRISEGA VDANOSTI DRŽAVI

Velika evropska vojna, ki grozi tudi nam, je zelo pomirila notranje spore tudi med Slovenci samimi. Vse stranke in struje so v zadnjem mesecu spoznale, da v času, ko je vsa domovina v nevarnosti, morajo prenehati malenkostna strankarska medsebojna trenja in da je treba v takem času združiti vse sile v obrambo skupne domovine Jugoslavije. Zunanji vidni izraz tega enotnega mišljenja so številne izjave in prisege domovinske vdanosti kralju in državi. Take izjave je objavilo slovensko katoliško dijaštvo, Zveza fantovskih odsekov, Sokol kraljevine Jugoslavije in še drugi. Slovensko katoliško dijatvo pravi v svoji prisegi: "Vse naše duhovne in telesne sile stavljamo v celoti brez kakršnega koli pridržka na razpolago domovini za ohranitev njene svobode, tega dragocenega sadu tisočletnega trpljenja naših predhodnih rodov. Vsi hočemo služiti pripravljenosti za obrambo domovinske svobode. Vsi slovenski študentje od najmlajših navzgor hočemo biti vključeni kot aktivne postavke v naš narodno obrambni sestav. Slovenska katoliška dijaška mladina in z njo vse slovensko dijaštvo prosi poveljstvo naše narodne obrambne sile, naj mimo rednih vojaških obveznikov vključi v svoje obrambne načrte tudi naše mlade dijaške vrste."

Prav podobno izjavo so dala tudi vsa zgoraj omenjena društva.

SPOMENIK KRALJU ALEKSANDRU I. ZEDINITELJU

Spomenik kralju Aleksandru I. Zedinitelju se bo postavil v Ljubljani v znameniti Zvezdi pri Kongresnem trgu. Prostor za postavitev tega spomenika so že začeli urejati.

VESTI IZ JUGOSLAVIJE

Pregled političnih dogodkov v notranjem državnem življenju Jugoslavije

Notranje politično življenje v Jugoslaviji je v zadnjih mesecih pod vplivom dveh velikih dogodkov, ki sta skoraj istega datuma, namreč pod vplivom sklenitve srbsko-hrvatskega sporazuma dne 26. avgusta 1939. in začetka evropske vojne dne 1. septembra 1939. S sklenitvijo imenovanega sporazuma je bil namreč rešen dvajsetletni spor glede notranje ureditve naše države. Z Vidovdansko ustavo 1921. je zmagala centralistična smer, ki je nato dvajset let motila notranje politično življenje. Pod modrim vodstvom knezanamestnika Pavla in državnih voditeljev pa je s sklenitvijo sporazuma centraliziran, ki je zlasti v gospodarskem in finančnem pogledu silno mnogo škodoval Hrvatski in Sloveniji, končnoveljavno premagan in država se razvija v zmerom bolj demokratično smer kakor tudi v velike finančne samostojne banovine. Sicer je bila zaenkrat ustanovljena in organizirana samo banovina Hrvatska, medtem ko je ustanvitev drugih banovin zaradi evropske vojne pač morala biti začasno odložena. Začetek in vedno hujša zaostritev evropske vojne je zbližanje med Hrvati in Srbi vsekakor zelo pospešila, tako da danes Jugoslavija more pokazati svetu polno notranje pomirjenje in konsolidacijo. Država je po svoji vladi takoj v početku vojne izrazila in objavila popolno in strogo nevtralnost. Te stroge nevtralnosti se država slej ko prej stalno drži in je prav zato upati, da ji bodo vojne grozote prizanesene.

O obeh problemih, o sporazumu in strogi nevtralnosti je obširno govoril slovenski minister gosp. dr. Miha Krek na zborovanju JRZ v Mariboru 4. maja 1940. Glede na decentralistično urejevanje države po sporazumu je gosp. minister ugotovil, "da nihče več ne more trditi, da politika narodnega sporazuma razedinjuje, ko je pa očitno, da nas notranje utrjuje in tesneje združuje vse državne sile". Ugotovil je, "da je sporazum srečna pot, ki vodi k odstranitvi vseh notranjih prepirov in k pravemu duhovnemu in stvarnemu notranjemu edinstvu. Prestiž Jugoslavije je s sporazumom zrastel in njena moč se je visoko dvignila."

ALI SI ŽE PRIDOBIL NOVEGA NAROČNIKA?

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA
zatecite se k
Dr. A. GODEL
AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOSKIH IN NEMŠKIH NAČINIH
KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI
ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO
Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specijalisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni
ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE
Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
CALLE CANGALLO 1542

Dr. Jože Jeraj, Slovenci in Jugoslavija

..Zadnje čase, posebno radi razburkanih razmer v Evropi, je pri nas v Jugoslaviji silno zrastla in se visoko dvignila državljanska zavest. Temu je na eni strani prav mnogo pripomogla modra politika kneza namestnika Pavla in preudarnih slovenskih, hrvatskih in srbskih državnikov, na drugi strani pa izredno številni članki in knjige o državljanski vzgoji, zavesti in ljubezni. Taka knjiga je tudi knjiga "Slovenci in Jugoslavija", ki jo je napisal prof. dr. Jože Jeraj iz Maribora. Ta knjiga je bila zelo potrebna, da je enkrat za vselej nasprotnikom slovenskega naroda doma in na tujem odločno in jasno povedala, da Slovenci ne poudarjamo samo svoje slovenske narodne samobitnosti, ampak prav tako in nič manj nedvomno tudi to, da smo kot Slovenci državljani velike svobodne kraljevine Jugoslavije. Zato je prav, da knjižica na poljuden in izredno jasen način obravnava vsa težka in resna vprašanja, ki v teh težkih dneh navdajajo prav vsakega Slovenca in Jugoslovana. Jasno pove pisatelj, da je za slovenski narod, bivajoč v Evropi, edino mogoče življenje in edino mogoč narodni obstoj v tisti državi, ki si jo je vsak izbral l. 1918. za svojo domovino. Če smo zaradi prestrogega centralizma doslej morda Slovenci res malo preglasno poudarjali samo svojo slovensko narodnost, je pa sedaj, ko je zmagala demokracija, in so z vstopom Hrvatov v vlado udeleženi pri vrhovnem vodstvu države vsi trije južno slovanski narodi, treba onako jasno povedati, da smo brezpogojno in brez pomisleka vdani svojemu narodnemu kralju in narodni državi, ker smo v nji sedaj popolnoma zadovoljni. Te jasne in potrebne misli hoče pisatelj v tej knjižici povedati tudi našim preprostim ljudem po širni Sloveniji, da bodo tako prav vsi Slovenci do dna spoznali svojo veliko nalogo do naroda in države v teh težkih časih. Slovenci v izseljenstvu jih bodo pa v tem delu in v tem stremljenju z vsemi močmi podpirali.

NOVA KNJIGA O SLOVENIJI IN SLOVENCIH

V Sloveniji je išzla knjiga z naslovom "**Slovenija in Slovenci**". Napisal jo je priznani pisec **Franc Erjavec**. Ta knjiga je prav v današnjih dneh še posebno potrebna, ker se po svetu marsikaj piše prav o nas in naši domovini. Zato je prav, da tudi Slovenci sami povemo, kaj smo, kaj delamo in kako živimo. Pisatelj je v lepih poglavjih nanizal dolgo vrsto dejstev iz naše slovenske zgodovine in kulture, iz našega gospodarstva in socijalnih razmer. Posebej govori tudi o našem narodnem vstajenju ob koncu svetovne vojske. Knjigo morajo zato poznati prav vsi Slovenci, pa naj žive v starem ali novem svetu! Če hočemo namreč braniti svojo narodno slovensko stvar, moramo najprej sami do dobra poznati naše življenje in delo. Iz te knjige se bodo vsi Slovenci navzeli močnega narodnega duha, ki ga ta knjiga diha. Iz nje se bomo vsi Slovenci navzeli trdne volje do življenja, posebno še v današnjih dneh, ko se na svetu vse maje in preti nevarnost za majhne narode na vseh koncih in krajih Evrope. Toda kljub tem težkim razmeram izpovedujemo svojo življenjsko dobro voljo do življenja v prepričanju, da je na svetu še pravica, ki bo tudi majhne narode vedela o pravem času zaščititi pred silo in kruto stvarnostjo. In da bo naša volja še trdnejša, zato berimo to prepotrebno knjigo

Slovenski stavbenik
Za načrte, betonske preračune in Firmo,
obrnite se do tehničnega konstruktorja
FRANCA KLANJŠEK
Marcos Sastre 4363
Villa Devoto U. T. 50 - 0277

Zaposlenost delavstva v Jugoslaviji

Po podatkih "Osrednjega urada za zavarovanje delavcev" v Zagrebu je bilo v mesecu februarju 1940. zavarovanih 666.148 delavcev in nameščencev, od teh 463.335 moških in 202.793 žensk.

Porazdeljeno na banovine je bilo zavarovanih na področju Slovenske banovine 102.573 ali 15.40%; banovine Hrvatske 213.577 ali 32.06%; ostalih banovin 349.998 ali 52.54%.

Povprečno dnevna zavarovana plača, ki približno ustreza dejanskim dnevnim zaslužkom, je znašala Din 25.— za celo Jugoslavijo in je proti februarju l. 1939. porastla za Din. 1.38.

Na področju banovine Slovenije pa znaša povprečno zavarovana dnevnica 26.65 din; banovine Hrvatske 26.61 din; a vseh ostalih banovin 23.54 din.

Skupno zavarovan zaslužek vseh zavarovancev za celo Jugoslavijo je znašal v februarju 1940 516.40 milijonov dinarjev, proti 401.70 milijonov dinarjev v mesecu januarju 1940 in 401.85 milijonov dinarjev v mesecu februarju 1939.

Na teritoriju Slovenije je za februar 1940 znašala skupna zavarovana mezda 68.35 milijonov dinarjev, v banovini Hrvatski 142.07 milijonov din, a v ostalih banovinah 205.98 milijonov dinarjev.

Porast skupne zavarovane mezde vseh delavcev in nameščencev cele države znaša proti februarju 1939 za 14.55 milijonov dinarjev ali 3.62 odstotkov. Pri tem pa seveda niso všteti rudarji, ki so zavarovani pri bratovskih skladnicah, železničarji, ki so zavarovani pri svojem humanitarnem fondu, ter državni in samoupravni uradniki.

Slovenci smo kulturen narod

Slovenci smo kulturno bogat narod. Mirno se lahko trdi: v kolikor smo v svetu poznani, smo predvsem radi svoje delavnosti in visoke kulturne stopnje. Preteklo stoletje pomeni za nas neutrudno zbiranje vseh ustvarjajočih sil, junaško borbo za lastno podobo, a tudi zavidljiv vzpon na kulturni lestvi dvomilijonskega naroda, ki je živel celo pod tujim jarmom. S svetovno vojno 1914—18 se zaključi prvo obdobje slovenskega kulturnega dogajanja, kajti z dosego svobode v novi državi Jugoslaviji se zanj začno povsem drugi pogoji ustvarjanja.

Obletnice drugega razdobja, to je zadnjih dvajset let, so se v obilnem številu praznovale pred dobrim letom na vseh popriščih javnega življenja. Ob tej priliki se je pokazalo bogastvo slovenskega kulturnega dela v vsej svoji pestrosti. Značilne za to so na primer besede voditelja Slovencev na proslavi dvajsetletnice univerze, ko je priznal, da se pri Slovencih dandanes že toliko napiše, nariše, sploh ustvarja, da posameznik več ne more vsega tega pregledati, kakor je bilo to nekoč.

Smo v usodnem letu 1940, ko smo Slovenci pravkar napravili obračun za zadnjih dvajset let in se pripravljali za nadaljnje cilje. Ravno so nastopili doma v političnem trenju ugodnejši pogoji, ko so nas svetovni dogodki vrgli iz tira. Prav do zadnjih dni smo, trdno sloneč na državi Jugoslaviji in verujoč v kulturno moč slovenskega naroda, ustvarjali duhovne dobrine, dokler živčna napetost ni zaustavila delovanja in snovanja — upamo, da samo za trenutek!

Kakšno je torej kulturno stanje Slovencev v sodobnosti in polpreteklem času?

V naslednjem si ga hočemo ogledati za to razdobje po posameznih panogah.

Slovenski jezik.

Zdravo trenje s sorodnim slovanskim jezikom je povzročalo korenito čiščenje slovenske besede. Dobivali smo nove izdaje slovnice, vrsto jezikoslovnih študij in končno izčiščen pravopis na znanstveni podlagi. Novi pravopis je bil ugodno sprejet kot rešitev večnih nesoglasij in je sedaj že povsod uveljavljen. Znanstveno raziskovanje osnov našega materinega jezika si je postavil za nalogo obzornik "Slovenski jezik", glasilo Slavističnega društva. Omeniti je treba, da se je do danes ustvarilo in se še ustvarja znanstveno izrazje za celo vrsto novih panog (medicina, tehnika, filozofija), ki nekoč v slovenščini niso bile upoštevane ali zmožne življenja.

Leposlovje.

Najbogatejšo žetev kulturne aktivnosti je opaziti gotovo v tisku, umetniškem in znanstvenem. Slovenska književnost ima že bogato tradicijo in spričo mojstrov besede, kot so Prešeren, Levstik, Cankar in Župančič, ni lahko ustvarjati in doseči tako kmalu enakovredne višine. More se reči, da je trenutno slovenska besedna umetnost plodna, kvantitetno obsežna in pestra kot še menda v nobeni dobi, a po kvaliteti ne dosega vedno mojstrov v preteklosti. Je pa v delih neka ustvarjalna opojnost in elementarnost. Iščejo se nova pota v izberi motivov in izraza.

Eno najvidnejših znamenj trenutnega položaja v našem knjištvu je nedvomno tudi dejstvo, da se zmanjšuje število prevodov, med tem ko narašča izvirna proizvodnja in zanimanje zanjo. O tem pričajo ne le številna izvirna dela, ki smo jih dobili v zadnjem času, ampak tudi pojav nekaterih založb, ki imajo namen izdajati izključno le spise slovenskih avtorjev.

Slovenci smo liriki po svojem značaju in največ uspehov, enakih evropski in svetovni ravni, smo menda želi ravno na področju lirske poezije (Prešeren, Gregorčič, Župančič). Tudi v sedanjem času izhaja največ lirskih poezij. Naštejemo le sledeče: Vida Taufer "Veje v vetru", Igo Gruden "Dvanajsta ura", Jože Kastelic "Prve podobe", Božo Vodušek "Odčarani svet", Severin Šali "Drevo v samoti" in Dušan Ludvik "S potepuško palico". Za skupno oznako sodobne lirike lahko vzamemo izraz — "poduhovljena stvarnost".

Celo v krajši pripovedni obliki, prozi, kot je na pr. novela, pravljica, legenda (vrste, ki so dandanes zopet zelo upoštevane), se pozna prevladujoči lirski moment. Med novejšimi novelisti in zbirkami novel so znani ti-le: Juš Kozak, čigar "Maske" prikazujejo grozotno sodobnost in prihodnost, Bogomir Magajna "Zaznamovani", posebno pa Prežihov Voranc, koroški samouk, s knjigo "Požganica" in "Samorastniki', zbirko novel o koroškem človeku v vseh njegovih tegobah življenja. Več stvari pa izhaja še v našem revialnem tisku, ki se je tudi nenavadno razbohotil; tako srečujemo na pr. med celoletnimi povestmi imena Jalen, Bevk, Zorec in dr.

Obširnejše tekste (romane) pišejo: najplodovitejši slovenski pisatelj in iznajdljivi fabulist Franc Bevk iz Primorja, Anton Ingolič, romanopisec štajerskega okolja (okolica Ptuja, Haloze in Dravsko polje; najnovejše njegovo delo je "Na splavih") in Miško Kranjec, ki je objavil že čez deset knjig iz prekmurskega življenja in na ta način priključil ta naš najbolj zapuščeni in dolgo odcepljeni slovenski predel (znane so madžarske metode potujčevanja do prevrata!) slovenski matični književnosti in knjižnemu jeziku. Najnovejše njegovo delo je roman "Do zadnjih meja". S svojimi biografskimi romani, ki so dandanes moda svetovnega trga, se uveljavlja tudi Anton Slodnjak (roman o Prešernu in Levstiku). Med najbolj uspele romane zadnjega časa pa se mora šteti "Kaplan Čedermac" pisatelja Pavla Sedmaka, delo iz beneško-slovenskih narodnostnih bojev, in Matičičevi "Živi izviri".

Slovensko sodobno prozo označuje nek zdrav regionalizem v motivih in izrazu in folklora zavzema zopet važno mesto: pisatelju služita svojskost zemlje in okolja, iz katerih je izšel, za najbogatejši vir ustvarjanja. Svoj narodnostni pomen ima tako krajinsko slikanje v toliko, ker se stari običaji in narodne pesmi, ki jih je ljudstvo morda že pozabilo, vračajo nazaj k viru in ga izpodbujajo k nadaljnjemu ljudskemu ustvarjanju.

Tudi odrska književnost se ne zanemarja. Vsako leto izide in se vprizori nekaj novih dramatskih del. Med pisci odrskih del so znana imena: Joka Žigon, Ferdo Kozak, Bratko Kreft in dr. O odrski umetnosti govorimo posebej na drugem mestu.

Slovenci, majhni po številu, imamo več vidnih literarnih revij, starejših in novejših struj: Dom in svet, Ljubljanski Zvon, Dejanje, Sodobnost in dr.

Poleg novega leposlovnega ustvarjanja, ki sproti izhaja v teh revijah ali knjigah, pa se starejše leposlovje, ki ga je že zajela zgodovina, lepo ureja, ocenjuje in tako izhajajo zbrani in izbrani spisi mojstrov besedne umetnosti iz polpretekle dobe (Cankar, Finžgar, Detela in poljudni planinski pisatelj Janko Mlakar).

Omeniti je še številne knjižne zbirke in izdaje kot so v novejšem času zelo priljubljene miniaturne izdaje Prešerna, Gregorčiča, Aškerca in narodnih pesmi, dalje najnovejša enciklopedistična zbirka "Pogledi", kjer bodo izhajale poljudno znanstvene publikacije enciglopedičnega in monografičnega značaja. V tej zbirki smo dobili na pr. v tem času Slovencem tako primerne zbrane Levstikove besede in misli o slovenstvu. Lani smo v podobni zbirki "Tabor" dobili Slomškove domoljubne in vzgojne misli.

Poleg izvirne literature se še vedno prevajajo tuja dela, predvsem kvalitetna, iz angleščine, francoščine, nemščine in slovanskih jezikov. Iz češčine in poljščine n. pr. prevaja zelo mnogo dr. Tine Debeljak, iz slovaščine pa Viktor Smolej.

Vse gornje delo vzdržujejo in pospešujejo naše idealne domače založbe, ki so kljub letom gospodarske krize narastle in vrše veliko kulturno nalogo, pa tudi priznanja in nagrade od strani banovine, občine in posameznikov.

VELIK RAZMAH LESNE TRGOVINE

Radi vojne je zastal izvoz lesa iz nekdanjih velikih lesnih izvoznih držav Finske, Švedske, Norveške, baltiških držav in dr. Zato je nastopila po dolgih letih depresije v Jugoslaviji nenadoma velika lesna razgibanost. Cene slovenskemu lesu so se dvignile na višino, ki je po zadnji svetovni vojni še niso dosegle.

Letošnja* letina v Sloveniji

Vkljub dolgi in silno ostri zimi, ki je trajala do aprila, kaže letina v Sloveniji proti pričakovanju zelo dobro. Le ponekod je žito trpelo radi snežne plesni. Več škode je na vinogradih, katere za zdaj še ni mogoče oceniti. Vendar je pa gotovo, da les vinskih trt sam ni utrpel škode, pač pa so pozebli poganjki. Sadovnjaki so bolje prezimili in nekateri napovedujejo dobro sadno letino, dasi ne v tolikšni meri kot preteklo leto, ki je bilo v tem oziru izredno dobro. Tudi hmelj je dobro prezimil. Nekaj časa je kazalo, da bo manjkalo semenskega krompirja za sajenje, ker ga je mnogo uničil mraz v kleteh. Radi tega je slovenska banovina določila skoraj pol milijona dinarjev za nakup semenskega krompirja. Ta bojazen se je pa izkazala za pretirano.

KLINIKA ZA VSE BOLEZNI
RAZPOLAGA Z 10 SPECIALIZIRANIMI ZDRAVNIKI ZA VSE BOLEZNI
Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost, razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznanega specialista za navedene bolezni. Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obisk, jetrah, želodcu, živčevju itd.
Rayos X, Analisis
Zdravniski pregled za vsakovrstne bolezni $ 3.—
Ordniramo: od 9—12 i 15—21. V nedeljah in praznikih od 9—12.
GOVORI SE SLOVENSKI **SUIPACHA 28**

Najnovejše blago za leto 1940 SUPERLAN in CAMPER dobite v zalogi v krojačnici
"PRI ZVEZDI"
Ugodno priliko nudim svojim klijentom s plačevanjem na mesečne obroke. — Obiščite me in se boste sami prepričali
Cene nizke.
Za obilen obisk se priporoča rojakom
STANISLAV MAURIČ
TRELLES 2642 U. T. 59-1232

Trgovina čevljev
BELTRAM
Vsakovrstna izbera čevljev in copat.
Dto. Alvarez 2288 — Paternal
Buenos Aires

ZOBOZDRAVNIKA
DRA. SAMOILOVIĆ de Falicov in DR. FELIKS FALICOV
Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.
DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

Naznanilo!
Rojakom sporočam, da sem Buenos Aires prevzela RESTAVRACIJO na Chacariti, v kateri imam na razpolago vedno sveže pivo, najboljša vina in vedno svežo domačo hrano. Na razpolago je tudi lepo urejeno zimsko KEGLJIŠČE.
Za obilen obisk se priporoča
MARIJA SANCIN
Jorge Newberry 3372

Krojačnica
Kjer se izdeluje obleke po najnovejši modi in zmernih cenah.
Rojakom se priporoča
MARTIN TURK
24 de Noviembre 1915 - Bs. Aires

Aleksander Štoka
STAVBENO TEHNIŠKO PODJETJE
Se priporoča našim rojakom.
ALVAREZ THOMAS 1035
U. T. 54 - 2756
Buenos Aires

Dr. Enrique Daniel Dauga
Zobozdravnik
od Asistencie Publike
C. M. Box
Vsak dan od 2 do 7 ure pop.
Fco, Lacroze 3708, Chacarita Buenos Aires

ZANIMIVOSTI

Malta in malteško otočje

O Malti se zadnje čase mnogo piše in govori, ker jo italijanski letalci večkrat bombardirajo. Naj tedaj povemo nekaj njene zgodovine.

Otok Malta leži na jugu Sicilije od katere je oddaljena borih 90 km. To je močna sredozemska pomorska trdnjava, katere se poslužuje britanska mornarica za svoje oporišče. Oddaljena od afriške obale 325 km, leži s svojo najvišjo točko samo 260 m nad morjem in pripada skupini otokov, med katere štejejo poleg Malte še otoke Gozzo, Comino, Cominetto, Salomone in Filfolo poleg še nekaj drobcev, ki štrlijo iz morja. Celokupno otočje ima jedva 320 kv. km površine. Malta sama meri 246 kv. km. Malta je dolga 25 km, široka pa 17 km.

Otočje stoji na podmorskem grebenu, ki veže afriško nabrežje s Sicilijo. Svet je pust, zato so že malteški vitezi pred stoletji izdali zakon, da mora vsaka ladja, ki pristane ob malteški obali, pripeljati s seboj nekaj kubičnih metrov zemlje, ki bo ostala tam. Podnebje je sredozemsko, prav tako flora.

Zemljepisni položaj je napravil Malto za izredno važno strategično postojanko, tako pomorsko kakor aeronavtično. Ker leži Malta ob največji ožini, ki deli vzhodno Sredozemlje od zapadnega, je bila že od nekdaj važno zaklonišče za ladje. Nekatero gredo tako daleč, da izvajajo njeno ime od židovske besede "malet", kar pomeni zaklonišče, drugi zopet menijo, da prihaja to ime od grške besede "melita", čebela. Malta je namreč slovela zaradi velikih množin medu.

Malteško pristanišče je bilo naseljeno že v predzgodovinski dobi. Upoštevali so ga že stari Feničani. Potem so zavladali na Malti Grki in Kartažani. Rimljani so osvojili Malto l. 218.

V drugi polovici petega stoletja so pridrli na Malto Vandali, za njimi vzhodni Gotje. Bizantski vojskovodja Belizar je osvojil Malto l. 534. V desetem stoletju so zavladali Malti Arabci, l. 1090. so jo osvojili Normani, l. 1530. je prišla v oblast malteških vitezov. Ko je Napoleon Bonaparte pripravljal svojo ekspedicijo v Egipt, je osvojil Malto l. 1798, toda samo za dve leti, kajti l. 1800. so se Malte polastili Angleži. Dokončno jim je pripadla l. 1814. in odtlej je oporočišče britske mornarice v Sredozemlju.

Burna zgodovina Malte je ohranila svoje sledove v napisih, spomenikih, kulturah, utrdbah, običajih in nošah na otoku. Zaradi tega nazivajo Malto še danes "cvet Sredozemskega morja". Malta je urejen otok. Ima marljivo prebivalstvo, ki šteje okoli 300.000 duš ali 775 ljudi na kvadratni kilometer! To je ljudska mešanica s primesmi arabskega in židovskega življa. V upravi prevladuje angleščina, domačini govore malteško narečje, pa tudi italijanski. Med italijanskim prebivalstvom je v zadnjih letih ponovno vzplamtelo gibanje za priključitev k Italiji.

Glavno mesto na Malti je Le Valette, drugi večji kraji so: Floriana, Senglea, Vittoria, Cispicua, Sliema. Stara prestolnica je bila Cittavecchia. Danes živi tam komaj 500 ljudi. Tu je bil svojčas sedež rimskega konzula. Pravijo, da je na tem otoku sv. Pavel osnoval katedralo. V njeni bližini ti pokažejo katakombe in grob sv. Agate. Na Colline di Bigemma so grobovi iz feničanske dobe.

Današnjo prestolnico La Valette je zgradil Francoz Jean de la Valette l. 1556. Mesto ima kakšnih 50.000 prebivalcev. V La Valetti je tudi sedež nadškofa in univerza.

Angleška vojna mornarica v mirnem času je štela na Malti okoli 30.000 mornarjev. Danes je njih število gotovo večje. Malta velja za izredno močno trdnjavo, eno največjih na svetu. Tu stoje debeli zidovi, ogromni bloki kamenja in armiranega betona, neštevilne kaverne in jeklene utrdbe, ki so dobro zaščitene proti napadom s kopna in z morja. Malta je polna modernega obrambnega in napadalnega orožja, kar ji daje poseben značaj.

V mirnem času stoji na čelu Malte, ki se šteje za kronsko kolonijo britskega imperija, guverner. Kot sosvet posluje Privy Council. Upravno telo šteje 17 članov, poleg nje posluje še zakondajna skupščina, ki je dala zadnjo ustavo Malti l. 1922.

Čarodejna žena iz Florence

Ni bilo dvoma: bila je najlepša! Vsa Florenca ji je ležala pred nogami. Srednjeveška Florenca se nikakor ni topila od čustvene blaženosti. Toda tu so se raztajale vse njene robate navade kakor sneg na soncu. Nasproti lepi Rosauri Montalbonijevi so čutili samo ljubezen in vdanost. Tudi najbolj neotesanega paglavca je prevzel nekakšen čaroben občutek, kadar jo je zagledal.

Rosaura je vse očarala. Če se je le pokazala na balkonu svoje palače, so se ljudje že v gručah ustavljali in so strmeli vanjo. Če je šla po ulicah, je šla cela množica kakor dolga procesija za njo. Kjer je kupovala ona, so kupovali tudi drugi. Če se je nasmehnila, so bili srečni tudi drugi. Če je pokazala žalosten obraz, so postali vsi, ki so jo videli, žalostni.

Imela je zlate lase. Kadar jih je razpustila, so ji padali kakor zlat plašč okrog ramen. Skoraj zmerom je bila oblečena v brokat. Bila je vitka ko mlada cipresa, v njenih sinjih očeh se je pa zdelo, da vidiš koščék čistega neba.

Stanovala je na desni strani reke Arna. V okolici njene palače je zraslo mnogo novih hiš, ker so vsi hoteli stanovati v njeni bližini. Ribiči, ki so stanovali na levem bregu, so se preselili na desnega, samo da bi ji bili bliže. Mladi mestni plemiči so častihlepno tekmovali za njeno ljubezen. Toda ona ni ljubila nikogar.

Neki mladenič iz rodbine Strozzijev, ponos svojih staršev, se je iz obupa vrgel v Arno, ker ga ni uslišala. Mladega Lorenca della Spina so neke noči naši mrzlega pred njeno palačo na cesti — zastrupil se je, ker je zavrnila njegovo gorečnost. Nekaj časa se je zdelo, da je naklonjena mlademu Andreju di Credi. Naslajal se je že ob sanjah o sreči. Lepega dne se pa z ježe v Settignano ni več vrnil. Našli so ga zabodenega v nekem pinijevem gozdu. Njegovi zavistniki so ga bili ubili.

Bili so zakonski možje, ki so zaradi Rosaure zapravili vse svoje premoženje. Kupovali so ji drage kamne in bisere, jemali nakit svojih žena in pošiljali Rosauri Montalbonijevi, upajoč, da jo bodo tako pridobili. Bili so mladi možje, ki jim očetova dediščina ni nič pomenila, če jo je veljalo uničiti za Rosauro. Bilo je vse zaman. Rosaura ni nikogar uslišala.

Vso Florenco je spravila v zmedo. Starši razočaranih sinov so jo tožili sodišču, da je prelepa. Sodišče je obtožbo zavrnilo kot nemogočo.

Lakota je grozila mestu. Ljudje so zahtevali kruha. Zgražali so se nad tem, da je v Rosaurini palači na mizi še zmerom dovolj najfinejših poslastic. Vedeli so, da se Rosaura Montalbonijeva še zmerom koplje izmenično v mleku in vinu, da celo njeni psi bolje jedo kakor meščani. Nejevolja je naposled prestopila bregove in lepega dne so meščani napadli njeno palačo. Premagali so služabnike. Vdrli so vrata. Kriče so planili na dvorišče. Tedaj je prišla Rosaura, nežno se smehljajoč, v zlatordečem brokatu in z razpuščenimi zlatimi lasmi okrog svojega vitkega telesa, po stopnicah navzdol. Ljudje so se ustavili in se srečni smehljali. Vsi obrazi so se na lepem razjasnili. Najglasnejši kričači so se najgloblje priklonili. Vsi so se ponižno umaknili, očarani od njenega smehljaja — in so gladovali dalje.

Tedaj je pa prišlo nekaj, kar je bivanju lepotice v Florenci napravilo žalosten konec. Nekaj strahotnega se je pripetilo!

Giovanni, eden najuglednejših mož iz slavne rodbine Pazzijev, je bil že dolgo časa mestni blagajnik. Užival je popolno zaupanje vseh Florentincev. Lepega dne se je pa izkazalo, da je poneveril večino mestnega premoženja, in sicer samo zaradi Rosaure. Ko so njegovemu nepoštenju prišli na sled, se je Giovanni obesil na neki limonovec na svojem vrtu.

Zdaj sodišče ni več oklevalo Rosaure poklicati na odgovor. Obsodili so jo na sramotno znamenje na ramo in na izgon iz Florence. Sodniki so si z rokami zakrivali obraze, ko so razglašali sodbo, da se ne bi premislili, ko bi zagledali lepi dekletov obraz.

Na velikem trgu pred mestno hišo so Rosauro postavili na sramotni oder. Obraz so ji zakrili s črno krinko, da je ne bi ljudje, očarani od njene lepote, osvobodili. Krvnik je prišel, da bi ji vžgal znamenje. Strgal ji je obleko z ramena, dvignil razbeljeno železo — in ga takoj spet pobesil. Prevzela ga je dovršena lepota njene bele rame. Nagnil se je in namesto razbeljenega železa pritisnil vroč poljub na njeno rožnato polt.

Tudi pozneje ni hotel Rosauri vžgati znamenja. Svoj upor je moral plačati s smrtjo. Nikogar niso mogli najti, ki bi si upal dvigniti proti njej razbeljeno železo.

Naložili so jo na voz — še zmerom s črno krinko na obrazu — in so jo peljali iz mesta. Vožnja po florenških ulicah je bila pravi zmagoslavni sprevod. Vsi so ji srečnih oči mahali. Mladeniči so navdušeni šli za vozom in prepevali ljubezenske pesmi. Odpeljali so jo v bližino Siene, kjer se je naselila na nekem posestvu pri sorodnikih.

Nikoli se ni smela več vrniti v Florenco. Florentinci so se bali njene lepote.

ZA NAŠE GOSPODINJE

ALI JE ČAR ŽENSKE ŠE MODEREN?

Klasična lepota ženske se je brezdvoma zmanjšala, dandanes nihče več ne išče enakomernih potez v obrazu ženske, zakaj moškim se zdi prevelika popolnost dolgočasna in pusta. Večkrat pa je klasična lepota združena s samovšečnostjo in zaljubljenostjo vase, kar pa "gre na živce" častilcem in možem. Obraz, ki se ne upa zasmejati zato, da se koža ne bi nagubančila, pač ni všeč današnjemu nemirnemu svetu moških, ki odklanjajo vse tisto, kar je negibno in premišljeno.

Moški hoče biti zmeraj na kak način presenečen, on išče večno menjajoče se, kipeče življenje v ženski, zunanja lepota ženske ga zmeraj razveseli, toda zamikala ga pa taka izrazita lepota le ne bo. Rajši ima izrazit obraz, ker ni nikoli enakomeren, temveč življenje živo sodoživlja. Samovzgoja in samozataja sta zmeraj prikupni in sta v družabnem življenju jako priljubljeni. Ni se lahko dokopati do teh dveh lastnosti, toda če se človek venomer brusi, obrezava in popravlja, pa se le pokaže značaj. Vedra duša je zmeraj mikavna, vesel smeh olepša, sleherni obraz, medtem ko puščoba in kisel obraz ljudi odvračata. Predvsem je potrebno, da ima moderna ženska svoj slog in da hrabro koraka vštric z življenjem. Znati pa se mora tudi okusno obleči, kar se pa ne pravi, da bi morala imeti drage obleke, ki preveč kričijo vendar mora dobro vedeti, kaj ji pristoji. Poznati mora "svojo" barvo in vedeti, kakšen kroj je zanjo in kakšne obleke jo napravijo vitkejšo.

Velik čar ženske je, če zna vse svoje zunanje in notranje "lepote" spraviti v pravo luč, toda njena notranjost mora biti tako svetla in jasna, da se ji njeno radostno srce blesti iz oči, in njena dobrota, njena pripravljenost za pomoč, njeno ljubeznivo sporazumevanje mora osrečevati vse, ki so z njo skupaj. To je bil še zmeraj največji čar sleherne ženske, in tak čar je bil moderen v vseh časih. Če ženska sama sebi privzgoji trden značaj in duševno ravnovesje, ji bodo vsi rekli, da je mična in očarljiva.

PRIPRAVA NEKATERIH JEDI

Možganje rezine

Zreži navadno žemljo na podolgaste, mezinec debele rezine, katere naglo ocvri po eni strani v vroči masti ali maslu, nakar jih poberi na krožnik, da se nekoliko odtečejo, potem jih namaži s sledečim nadevom: Osnaži in sesekljaj polovico telečjih, govejih ali prašičjih možganov; v kozi razbeli pol žlice masti, koščék čebule in zelenega peteršilja, prideni osnažene možgane in mešaj nekoliko časa na ognjišču (8—10 minut), prideni soli, eno raztepeno jajce, ščepec popra in vse skupaj še malo premešaj. S tem nadevom namaži žemlje na tisti strani, ki niso opečene. Ko si namazala vse, naloži jih eno zraven druge na pekačo, prilij žemljam par žlic juhe, da se zmehčajo ter jih postavi za nekaj minut v pečico. Naloži jih na krožnik in jih postavi kot samostojno jed na mizo.

Karfijola s smetano

Karfijolo skuhaj v slani vodi. Kuhano odcedi in jo stresi v dobro pomazano močno skledo, katero dobro pomaži s surovim maslom. Polij čez karfijolo nekoliko umešane kisle smetane in potresi z nastrganim sirom. Postavi karfijolo v pečico in peci četrt ure, nakar daj v isti posodi na mizo.

Nadevano telečje pleče

Funt in pol telečjega plečeta, pol funta sesekljanega mesa, dve unči slanine, sol, poper, dve do tri čebule, peteršilj in mast.

Iz plečeta izloči kost, ga nadevaj s sesekljanim mesom, zelišči, soljo in poprom, strkljaj ga skupaj in preveži. Opeči ga v razbeljeni masti, kateri si dodala čebulo in narezine razrezano korenje. Posoli in pokrito duši dve uri. Ko pripravljaš za na mizo, razrèži pečenko na tanke rezine in daj na podolgast krožnik. Za omako oberi mast in skuhaj vse, kar se je nacedilo, v vreli vodi, pretlači in daj v posodo za omako poleg pečenke na mizo. — Zraven spada solata ali rezanci.

PRAKTIČEN NASVET

Kako pomladiš svilene žepne robce.

Da očistiš svilene robce, olupi nekaj krompirjev, zriblji jih na ribežnju za kruh, nalij na to malo vode in čez nekaj ur ožmi to krompirjevo brozgo. V vodi ki ti je ostala v posodi operi robce. Razgrni dva bela platnena robca in na vrhu zlikaj svlene robce, ko so še vlažni, z zmerno vročim likalnikom. Po tem so robci kakor novi.

Ugodna prilika

PISALNE in ŠIVALNE STROJE, RADIO APARATE, KUHINJE in PEČI na petrolejski piln DVOKOLESA, DRAGULJE, KALEFONE, PORCELANASTO in ALUMINJSKO POSODO i. t. d. dobite lahko po isti ceni kakor v trgovini na mesečne obroke.

Obrnite se pismeno na: "AGENTURA", SARMIENTO 299, ofic. 358, Bs. As. — ali pa po telefonu na 31 - Retiro - 1637, od 9—12 h.

Kavarna in pizerija

Razna vina — Vsakovrstni likerji in vedno sveže pivo.

Rojakom se priporoča

PETER FILIPČIČ

WARNES 2101 esq. Garmendia

U. T. 59 - 2295

La Paternal Bs. Aires

POSLUŽUJTE SE PODJETIJ, KI OGLASUJEJO V NAŠEM LISTU!

FOTOGRAFIJA "LA MODERNA"

VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU

Ne pozabite

FOTO "LA MODERNA"

S. SASLAVSKY

Av. SAN MARTIN 2579

Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

Veliki zavod "RAMOS MEJIA"

Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje.

SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914)

KOŽA: Krončni izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. Ultravioletni žarki.

ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin.

SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju.

ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost.

REVMATIZEM: kila, nadua, gota, šibkost srca, zdravimo po modernem nemškem načinu.

PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča.

ČREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka.

GRLO, NOS, USESA. vnetje, polipi: brez operacije in bolečin.

POPOLNO OZDRAVLJENJE $ 30.—

PLAČEVANJE PO $ 5.— NA TEDEN

Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenj zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesečno plačevanje.

OD 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12

Rivadavia 3070

PLAZA ONCE

RESTAVRACIJA "PRI ŽIVCU"

kjer boste postreženi z dobrim vinom, pristnim pivom in vedno svežo domačo hrano. Prostori pripravni tudi za svatbe.

Rojakom se priporoča lastnik

EMIL ŽIVEC

Osorio 5085 — La Paternal

KADAR IŠČETE SLUŽBE

obrnite se na rojakinjo

Berto Cernič

DORREGO 1583 — Gs. Aires

U. T. 54 - 3588

Krojačnica 'Gorica' Franc Leban

WARNES 2191 Bs. Aires

Nasproti postaje La Paternal

V DAR DOBITE

na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3—6, lepo sliko v barvah.

Odprto tudi ob nedeljah.

Atelje MARKO RADALJ

Facundo Quiroga 1320

U. T. 22 - 8327

DOCK SUD

V pomladni vasi

Oni dan je bil sveti Aguštin. 28 avgusta je njegov god. Svoje vrste svetnik je bil. Prav iz srede človeških vrst ga je izbrala božja Previdnost. Iz veseljaka in posvetnjaka, iz revolucionarnega študenta in zvitega advokata, je v svojem 33-tem letu stopil na novo pot in postal kot globok mislec, velik spokornik in globokoumen cerkveni učitelj — kažipot skozi vsa stoletja vsem tistim, kateri v življenju iščejo resnice in pravega razumevanja vseh zemeljskih in večnih stvari.

Tako mi je sam ta svetnik božji pripomogel oni dan k lepemu sprehodu.

Čudno kaj! V kakšne stvari se vtikajo svetniki!

Pa je vendarle res!

Potreben sem bil izdatnega sprehoda, da bi pregnal sitni prehlad, ki mi že dolge dneve vrta po nosu in grlu. Kar tja v Pomladno vas sem se namenil in... poglej no, kako srečna misel: mimogrede pa lahko še enemu Gusteljnu god voščim! In tako je bil načrt gotov. Skozi Munro, kjer ima almacen Gustel Brezovar, sem namenil svoje stopinje, da jih bom nato nadaljeval tja proti Martinezu. Tam nekje leži pa tudi "Pomladna vas" Villa Primavera, kjer tudi živi nekaj Slovencev.

V Munro pri Gusteljnu je tudi marsikaj novega. To se pravi "pri", ne "v" hiši njegovi! Vse povsod delajo cestni tlak... Kar pobrigati se bo moral Gustelj, da ne bodo tudi tamkaj poskusili opetnajstiti jih, kot v sosednji Floridi...

No pa to je v Munro, ki sem ga jaz kmalu pustil za seboj. Kar po Avenidi Tejar sem jo ubral.

Če je tako, kot je kazal neki načrt tistih krajev, katerega sem odtrgal iz "Munda", kjer ponuja "Fürst Zapiola" neka zemljišča v Villi Adelini — potem bom kar kmalu, še prehitro na mestu. Saj kaže, da je med Tejar in Tahoma komaj kakih 100 m razdalje!

Nič jim ne verjamite, je prav presodil Rudi. So Židje, ki stvar takó pokažejo, da bi kdo mislil, da je Villa Adelina skoraj poleg Ríota. Gotovo je tam vmes več kot dvajset kvader pota...

Zgubil se ne bom. Torej grem.

Kar po Av. Tejar. Seveda ni tam nikakega tlaka. Tako je kakor je Bog dal in kakor so pustili za seboj mlekarji in mesarji in zeljarji in še drugi, ki orjejo tamkaj s svojimi vozili.

Sem pa tja kaka hiša, kaka zanemarjena čakra, tam pa tam skupina drevja. Celo sreča me je tam čakala — našel sem svinčnik. Tega pa ne vem, koliko sem jih že zgubil!

O naših ljudeh nisem mogel zaslediti nobenega sledu, čeprav sem večkrat zastavil korak in povprašal radovedneže, ki so skozi ograje kake kinte oprezovali.

Doli nekje sem opazil kolektivo, ki se je pokazal za hip, pa spet kmalu zginil. To je najbrže tisti, ki vozi iz Martineza v Villo Adelino.

Kmalu sem bil na trdi cesti in nato krenil na desno proti Martinezu.

Dalje doli nekje je bilo videti na cesti kamijon. Toda nič se mi ni primaknil in le jaz sem počasi krajšal razdaljo, ki naju je ločila. Cesta mrtva! Nobena stvar ni zmotila mojega koraka.

Kamijon pa ni bil osamljen. Cela skupina ljudi je brskala tamkaj po nagromadenem smetišču, iz katerega so izkopavali papir in ga vezali v velike cule. Iz Martineza najbrže vozijo tjakaj vsakovrstne odpadke, iz katerih so nabrali veliko grmado svežnjev zavrženega papirja... K sreči je bil mrzel dan in brez sonca, kajti sicer bi se človek ne mogel tamkaj preboriti skozi velike mušje roje, kajti še v mrzlem dnevu, jih je bilo vse črno tamkaj. Tam je zanje vsak dan svatba.

Malo dalje od tam so se pa spet pričele hiše. Od daleč pa je vabil šilasti stolp gotske cerkve San Isidro. Še dalje tja je bilo videti tudi zvonik San Fernando, tja na široko pa leži raztreseno drevje, ki označuje raztresene kinte.

Kmalu pa oživi cesta, ki zaide spet med človeška selišča.

In tole? sem se radovedno sklonil. Na cesti je ležal šolski zvezek. Saj bi tudi to ne bilo nič posebnega, če bi na zvezku ne bil zapisan za lastnika neki "Zaletel" iz 6 razreda... Več pa ne vem. Ne kdo je tisti Zaletel, ne od kod je oni zvezek tja "priletel".

Tamkaj po cesti je zgubljeno vlekel svoje korake star možiček. Kmalu sem ga dohitel.

Hej mož! Kam pa?

I tako! Dela iščem.

Kakšnega dela boste tukaj našli? sem ga ogledaval. Iz razdejanega zabojčka je gledala kaka krpa. Sklonjen se je vlekel starček dalje.

Kakšno pa je vaše delo? sem se zanimal.

Čevljar... je nerazumljivo momljal. Pa tudi snažim čevlje!

Tukaj ne boste nikogar našli.

Saj jih nikjer ne najdem. Toda iščem vseeno. Ej star sem. S starim človekom pa ni nič.

Nazadnje sva se domenila, da lahko meni osnaži čevlje.

Kako da ne!

Kar tam sva se ustavila in se je lotil dela. Med tem mi je starec razložil, da je Turek, doma iz samega Carigrada, prejšna vojna mu je pobila družino, sedaj je sem prišel.

Počasi je bezal v moje čevlje, ki so že dolgo prosili za čistilcem. Pa so tudi to pot imeli slabo srečo. Imel je mož cunj več kot za potrebo, s katerimi je otiral, imel je tudi krtačo, imel je tudi neko tinto... le pomade ni imel... Seveda siromak. S čim naj si jo pa kupi, če pa nima niti za skorjo kruha denarja.

Še marsikaj sva se pomenila. Le to se mu je nadvse čudno videlo, kako da ima moški tako čudno nošo in mu kar nisem mogel raztolmačiti, kdo da sem, čeprav ga je na moč zanimalo. Šele ko sem mu spomnil na "derviša" (turški duhovnik), se mu je posvetilo, da sem duhovnik.

Na cesti Tahoma pa že spet zaživi stari hrušč. Že sem bil na ulici Ombú.

Skozi vrata neke kinte sem opazil nekaj obrazov, ki so se mi tako domači videli, da sem se kar naprej predrznil in jih po naše pozdravil. Bili so Ukrajinci.

Še malo dalje, pa sem bil na sredi "Pomladne vasi", kjer živi kakih 10 slovenskih družin, doma večinoma v bližini Gorice: iz Renč, Bilj, Vertojbe.

Oglasil sem se pri Dominkovih, v trgovini pri Nemcu, pri Kerševanovih in pri Orlu. Že leto je minilo, ko sem hodil zadnjič tam okrog. Primavera je naselje, ki je zrastlo v par letih. Najstarejši naš naseljenec tam je Prekmurec Damjan Franc, katerega sem to pot prvič našel, ali bolje: on je našel mene. Njegovi otroci so me videli in je on sam zato prišel k Nemcu, kjer me je dobil in mi nato delal družbo, ko sva obiskovala rojake.

Kot da bi hodil po domači slovenski vasi, tako se zdi človeku. Prijazni domači ljudje, hišice po našem okusu, lepi vrtički in sadno drevje, kokoši se pasejo in tudi kako ovco je videti. Kadar je suho vreme, je prav prijazno v Primaveri, če pa deževno vreme napoji zemljo, tedaj se pa vse drugače čuti, da vas ne leži na slovenskih tleh, ker nima trdih potov, po katerih bi lahko stopil z gotovim korakom.

Nekatere hiše sem dobil zaprte. Najbrže so bili ljudje na delu, kajti gotovo bi jim storil krivico, če bi sodil, da mi niso namenoma odprli.

Villa Primavera je "cvetoča vas". Od lani se je število hiš gotovo podvojilo in tudi sedaj rastejo nove hišice. Tako naši obrazi so se mi videli zidarji, da sem jih kar po naše pozdravil. Malo začudeni so dvignili glave in odzdravili. Spoznal sem, da je največ Ukrajincev in nekaj tudi Čehov. Dolgo pa ne bi bilo treba iskati, da bi človek našel tam vse narode zastopane, kakor povsod v tej deželi.

Da, vsega sem našel, le pregreti se nisem mogel, pa sedaj je tudi, prehlad že minil, Villa Primavera pa še stoji.

Janez Hladnik

Cerkveni vestnik

8. sept. maša ob 10.45 v **spodnji cerkvi** Santa Roza (Belgrano, Pasco) vhod iz Pasco, z zahvalno pesmijo v proslavo rojstnega dne jugoslovanskega kralja Petra II.

Molitve na Paternalu.

15. sept. Maša na Paternalu za Jerneja Mihelčič.

Molitve se ne vrše, ker takoj po maši odpotujem.

Povabljeni ste vsi rojaki, da uporabite priliko za prejem svetih zakramentov v **Rosariju**: maša 16. in 21. sept. ob 8 uri pri sestrah ulica Cordoba 1647. V **Cordobi** maša 17. sept. ob 9. uri, 18. sept. ob 8 uri v cerkvi Las Mercedes. V **Paraná** 20. sept. ob 8 uri pri sv. Mihaelu.

Janez Hladnik

Kdo proda hišo?

Kupim hišo v Villa Devoto na mesečno odplačevanje. — Od 9—12 ure, U. T. 31 - 1637.

Slov. Babica

FILOMENA BENEŠ-BILKOVA

Ordinira od 9 zjutr. do 9 zvečer

LIMA 1217 — BUENOS AIRES

U. T. 23 - Buen Orden 3389

SLJIVOVICA

ŽGANJE

PELINKOVEC

VERMUT

Zlatko Badel

Avenida Maipú 3146-50 Olivos F.C.C.A.

U. T. Olivos (741) - 1304

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljenec

Nadaljevanje 195

Toda grof mi ni hotel dati samo splošne izobrazbe, opazil sem, da je sklenil celo delovati na mojo dušo.

Govoril mi je o morali, odprl mi je oči in marsikaj sem sedaj spoznal, kar sem nekoč čisto krivo razumel.

Poučeval me je v veri, naučil me je ljubiti svoje bližnje, vsadil mi je v srce ono pravo ljubezen, ki jo je odrešenik zapustil človeštvu kot svojo največjo in najsvetejšo oporoko.

Tako sta minili skoro dve leti.

V tem času sem postal izobražen človek.

Še nikoli ni bilo učenca, ki bi imel potrpežljivejšega, obzirnejšega, a pri tem vendar tako energičnega učitelja.

Takšen je bil grof.

Večkrat sem se mu s solzami v očeh zahvaljeval, toda ko sem hotel pasti pred njim na kolena in mu hotel poljubiti roko, se je odločno uprl in dejal:

— Zelo ti moram biti hvaležen, Vilibald. Ali si morda pozabil, da si rešil mojega otroka?

O Liviji v tem času nisem skoraj ničesar slišal.

Še vedno je bila v moskovskem penzionatu.

Svojim staršem je redno pisala, toda jaz teh pisem seveda nikoli nisem čital.

Le včasih mi je grof dejal:

— Čas je že, da se Livija vrne. Pisal ji bom, da pride čimprej domov.

Toda drugi dan sem slišal grofa Poliodora, da je govoril sam s seboj in pri tem težko vzdihoval:

—Ne, ne, boljše je, da ostane v Moskvi. V njenem interesu bom premagal svoje koprnenje.

Oh, jaz nisem bil tako kratkoviden, da ne bi takoj spoznal, zakaj noče grof, da se Livija vrne domov.

Hotel je, da Livija ne bi podlegla materinemu vplivu.

Bal se je, da ne bi grofica Livija dobila njen zlobni značaj.

Hotel je preprečiti, da bi padla na življenje mlade grofice temna senca materine nervoze, hudobije in surovosti.

Bolelo ga je, da je moral pustiti svojo drago hčerko v rokah tujih vrtnarjev, ker bi drugače uničila gosenica nežni popek v njegovem lastnem vrtu.

Sedaj sem bil star osemnajst let.

Zrcalo mi je pravilo, da sem se razvil v lepega in vitkega mladeniča.

Grof ni dovolil, da bi hodil v uniformi, kakor so jo nosili drugi lakaji v dvorcu, temveč je naročil zame neko posebno vrsto lovske obleke, ki mi je zelo dobro pristojala.

Poučeval me je, kako se mora ravnati z orožjem, — veselil se je, ko je videl, da sem kmalu postal zelo dober in siguren strelec.

— Samo tako naprej, — mi je rekel nekoč grof, — pa boš nekoč postal gozdar.

Moj stari gozdar postaja od dne do dne slabotnejši in ko bo nekoč umrl, do takrat bo minilo še precej časa, ker te sedaj še ne pustim od sebe, dragi Vilibald!

Srečen sem bil, ko sem mislil na to, da bom nekega dne dobil šumarsko službo. To je bila zame velika sreča.

Gozdar živi res zelo lepo.

Vedno se nahaja v zelenem, lepem gozdu, uživa v lovu, stanuje v dražestni in lepi hiši, — da, tako življenje je pomenilo zame vrhunec sreče in hrepenenja.

Takrat pa se je nekega dne nekaj zgodilo, kar je spravilo enakomerno življenje v dvorcu iz ravntežja.

Nekega dne je namreč grof ukazal, naj naročim konje za lov.

Pogledal je skozi okno v hladni jesenski dan in rekel:

— Sedaj je čas, da greva na lov na divje merjasce.

Danes boš užival, spoznal boš to lepo zabavo, — ker ni lova, ki bi lahko tekmoval z lovom na divje merjasce.

Pojdi na dvorišče in ukaži slugam, da nama osedlajo konje! Ko bodo gotovi, bova takoj odjezdila.

Četrt ure pozneje sva že sedela v sedlu in se približevla gozdu, ki se je nahajal v bližini.

Oba sva bila oborožena z dobro lovsko puško, razen tega pa sva imela še bodala z dolgo konico, ki je bila izredno pripravna, da se z njo zakolje merjasca ali divjo svinjo.

Imela pa sva tudi malo trobento, ki naj bi nama služila za slučaj, če bi se preveč oddaljila drug od drugega.

— Vilibald, opominjam te, — mi reče grof, ki je jezdil poleg mene, — da boš previden, — lov na merjasce namreč ni igrača, — tak lov je precej nevarna stvar!

Ti veš, da ima merjasec kakor nož ostre zobe in čim ta žival opazi, da je izgubljena, napade brez obotavljanja lovca in mu še umirajoča povzroči smrtno rano.

Vilibald, bodi torej previden, ne bodi preveč predrzen, — ne pozabi, da si še neizkušen.

Jezdila sva vedno dalje v gozd.

Že čez nekaj časa sva slišala sumljivo prasketanje in pokanje po grmovju.

Jaz vzamem puško v roke.

Oči so mi gorele, veselil sem se, da bom zagledal merjasca.

V tem trenutku se pojavi v naši bližini velikanski merjasec.

Ko je naju zagledal, je skušal pobegniti.

Grof sname svojo puško, pomeri in sproži.

Toda krogla je letela nekoliko centimetrov iznad merjasčeve glave in se zarila v drevo.

Prekrasna žival je hotela pobegniti.

To je podžgalo mojo željo po lovu. vzpodbodel sem svojega konja in začnem zasledovati žival.

Tudi jaz sem streljal, toda nisem zadel.

Vendar se nisem obrnil, temveč sem potegnil svoje bodalo in poskušal ponovno preprečiti merjascu beg.

Tako se mi je naposled posrečilo, da sem dohitel žival.

Toda ko sem jo hotel napasti, pojavijo se z obeh strani novi merjasci, ki so bili sicer manjši kakor prvi, toda ne manj nevarni.

V tem trenutku so me te živali obkolile.

Veliki merjasec plane na mojega konja in ga prebode s svojimi čekani.

Konj se zgrudi na zemljo in podkoplje pod svojim težkim trupom tudi mene.

Izgubljen sem bil!

Zdajci so namreč planile divje živali name.

Pet jih je bilo.

Čutil sem njihov odurni dih, — videl sem njihove ostre in strašne čekane, zaprl sem oči in priporočil Bogu svojo dušo.

Pri tem sem premišljeval, — res, premišljeval sem o Liviji.

Čim je grof opazil, da sem v nevarnem položaju, sproži puško.

Tokrat je bil tako srečen, da je zadel enega merjasca.

Toda druge žčivali mu niso dovolile, da bi še enkrat streljal.

One ga napadejo in ubijejo njegovega konja.

Grof je bil vsaj še toliko srečen, da ni padel, temveč je skočil na noge.

Sedaj je nastala strašna borba med grofom in živalmi, toda to mu ni mnogo koristilo, ker je sedaj vrgel puško na tla, ker mu ni mogla več koristiti.

On potegne svoje bodalo in napade najbližjega merjasca, ki se mu je najbolj približal.

Žival napade sedaj grofa, toda on se ji spretno umakne.

V naslednjem trenutku ji porine grof svoje bodalo do ročaja v telo.

Ta merjasec se zgrudi na tla. Ostali merjasci zatulijo, da je odmevalo po celem gozdu.

Videli so, kako teče kri njihovega ranjenega tovariša, to pa je še bolj povečalo njihovo podivjanost.

Brez obotavljanja so napadli grofa.

On ni mogel tako hitro potegniti bodala iz trupla ubite živali.

Medtem sem se jaz zastonj trudil, da bi se rešil svojega težkega bremena.

Ko se mi je to naposled posrečilo, ko sem se končno rešil svojega težkega bremena, je bila nesreča že gotova.

Eden izmed merjascev je zasadil svoje ostre zobe v telo mojega gospodarja in ves prestrašen sem moral gledati, kako se je moj dobri gospodar okrvavljen zgrudil na tla.

— Reši se, reši, Vilibald, — mi zakliče, — jaz te blagoslavljam! — Zbogom, — ti si, — ti — si — moj —

Toda jaz nisem niti mislil na to, kako bi se rešil.

On izgubi zavest.

Ni več mogel končati svojih besed.

Divja jeza me je popadla, — samo na to sem mislil, kako bi maščeval svojega gospodarja.

Planem na živali, toda v tem trenutku slišim v svoji neposredni bližini odločno zapoved:

— Skočite na stran, streljali bomo!

Trenutek pozneje odjeknejo streli.

Trije merjasci se zgrudijo mrtvi na zemljo.

To je bil gozdar s svojimi tremi pomočniki, ki so nama tako nepričakovano prihiteli na pomoč.

SLOVENSKI LIST

List izdajata: "SLOVENSKI DOM" in KONSORCIJ

Mladinski kotiček

Joža Murnik:

KAKO JE PEPČEK OPEHARIL GOBARJA

Mati je imela sina Pepčka bebčka. Ves dan je posedal na peči, spal ali pa jedel kruh in ga zalival z vodo. Nič ni delal, ker bi delal same neumnosti. Samo spomladi je goske pasel in jeseni kopal krompir. Sicer pa nič — čisto nič. Bil je bebec. Pa se je vendar mati domislila, da ga ne bo več puščala v sladkem brezdelju. Poslala ga je po gobe. "Skoči, Pepček, s peči in pojdi gobe nabirat!" Toda s peči se je oglasilo nejevoljno godrnjanje, češ da gonijo Pepčka z dela na delo. Mater je pogrelo, da se Pepček pritožuje, čeprav ničesar ne dela. Vzela je leskovko in šla nad Pepčka. Le-ta je skočil s peči, pograbil košaro in jo ubral v gozd. Materi še na misel ni prišlo, kako bi mogel poznati goban (jurček), ko še nikoli ni nabiral gob. Ampak Pepček je bil tiček. Ves spehan je prihitel v gozd ter sedel, da bi se odpočil. In blaznim sreča ni opoteča. Pepček sicer ni bil blazen, temveč bebast. Ko je tako sedel, je začutil, da sedi na nečem vlažnem. Vstal je in videl, da je sedel na gobanu. Ozrl se je in videl, da je naokrog vse polno gob. Da so to gobani, tega menda ni vedel, ampak videl je gobe in, če bi bile to same mušnice, bi jih tudi pobral. Odrezal je debelo vejo, privezal na konec košaro, jo dal na ramo in hotel oditi domov. Toda, ne! Usedel se je, sedel, premišljal in v svojih neumnih možganih iskal, kako bi jo zagodel sosedom za to, ker mu pravijo bebec. Hodili so tudi po gobe, bili so gobarji.

In Pepčku se je rodila misel. Hitro in oprezno je začel ob poti privzdigovati mah in delati z nožem jamice. Potem je gobane lepo obrezal in jih zasadil v jamice pod mah. Ko je košaro izpraznil, se je zadovoljno oddahnil: "Saj vendar nisem Pepček bebček. Bebci so tisti, ki bodo tukaj videli gobe in mislili, da so same zrasle, a sem jih jaz vsadil." In Pepček je modrijansko pokimal in mislil, da je sosede opeharil. No, kajpak, bebec! Potem je pobral košaro in tekel domov. Od veselja je poskakoval kakor kozliček in je prenehal šele takrat, ko se je nekajkrat prevrnil čez korenine in si pošteno opraskal nos. Vesel pa je bil navzlic temu še zmeraj. "Saj mati ne bodo hudi, napravil sem vendar nekaj tako prebrisanega, da bi tega ne znal niti sosed Baraga, ki slovi v vsej občini za modrega moža."

Toda svojega veselja ni mogel Pepček nikomur razodeti, zakaj vsi so odšli na polje in v vinograde. Sicer pa bi tudi mati ne bila vesela razbite košare in Pepčkovega opraskanega nosa, ki je začel sumljivo otekati. Ampak na to Pepček še ni mislil; sklenil je, da bo o vsem molčal. Zlezel je torej na peč in si dal v kisu namočen obkladek na nos. Zraven je modroval in se tolažil: "Če so se prenehali kozi zobje majati, se bo pozdravil tudi moj nos." In narezal je še čebule in si jo navezal na nos. Toda kmalu je začel neusmiljeno skakati in, ko bi ne bil tako len, bi bil od bolečin skakal po eni nogi. Ker pa je skozi okno videl, da se bliža mati, je strgal obkladek z nosa in sklenil, da se bo dostojno obnašal. Še vedel ni, da mu je nos kakor kumara in da mu tečejo solze, debele kakor grah.

Ko je mati Pepčka opazila, je ostrmela, sklenila roke in karala Pepčka. Pepček pa nič, zakaj odločil se je, da se bo vedel dostojno. Zato je stal pri vratih in molčal. Medtem je nastal zunaj vrišč. Mati je prenehala zmerjati Pepčka in šla gledat, kaj se godi. "Sosedje, pomislite," je kričal sosed Miha Baraga. "Grem iz gozda in nenadoma zagledam ob poti celo vrsto gobanov kakor vojakov. In začnem jih rezati, pa se še bolj začudim. Gobani so obrezani. Brž jih pomečem iz koša, zakaj to je gotovo hudičevo delo. Tako hoče zvabljati ljudi v pekel." Pepček je pozabil na svoj sklep, da se bo dostojno vedel, in se je strašno zakrohotal. Pomolil je glavo skozi okno in sosed, opazivši opraskani obraz, na katerem je čepela kumara namestu nosa, se je prijel za glavo, skočil v hišo in zapahnil za seboj vrata. Mislil je, da je to sam vrag, ki ga je priklical s svojimi besedami. Niti slišal ni več, kako je Pepček kričal: "Bebec, večji od mene, ki mi praviš bebec, gobane sem jaz zasadil pod mah. Ha, ha, ha!"

ALI LAHKO ŠTEJEMO DO MILIJARDE?

Do sto gre stvar prav dobro in gladko ter traja, če pogledamo zraven na sekundni kazalec žepne ure, približno 1 minuto. Kaj pa naprej — šteti moramo seveda tudi stotice s polnim imenom.

Štetje bi bilo zelo preprosto, če bi pričeli vedno z eno. Toda v tem primeru moramo izšteti vse, torej: sto ena, sto dve itd. Do 200 lahko naštejejo nekateri jezični akrobati v eni minuti, toda za nadaljnjih sto (200—300) potrebujemo že 1½ minute, za prvi tisoč pa dobre četrt ure. V eni uri lahko naštejemo do 4 tisoč, pri številu 40.000 pa se je čas izgovarjanja številk že podvojil, zato moramo žrtvovati ne deset, temveč 20 ur. Pri 400.000 je ura že natiktakala 400 ur, pri 4 milijonih pa 8000 ur. Je to dolgotrajno in naporno delo, ker moramo poleg štetja še računati čas na uri.

Teoretično je pa dokazano, da bi rabili za naštevanje do 1 milijarde nekaj več kakor 600 let, to bi bilo pa za vsakega zemljana nekoliko preveč. Torej nikar ne poskušajte!

Drago H. — dijak:

KAKŠEN JE ČLOVEK

Temno sive megle, iz katerih bi se imel vsak čas vliti dež, so prisilile ptičko, da se je začela ogledovati, kam bi se skrila, da ji dež ne bi prišel do živega. Sedeč na veji jablane je zagledala na odprtem oknu, nedaleč od sebe človeka, ki jo je že nekaj časa opazoval. "Pridi k meni, ptička, da ne boš mokra. Tukaj je toplo in varna boš pred hladnim dežjem in prosto boš lahko letala..." jo je ljubeznivo vabil človek. In ptička mu je odgovorila: "Pridem, toda samo če mi obljubiš, da se me ne boš dotaknil."

"Samo pobožal te bom, odletela pa boš, kadar boš hotela."

Živalca je res zletela med štiri stene in se vsedla človeku na ramo ter tako suha ušla deževnim kapljam. Toda ko je sedla na človeka, je začutila, da se je ta nalahno stresel, kakor se strese svet o potresu in iz prej tako mirne zemlje se naenkrat napravi pekel...

Človek je iztegnil roko in prsti so se dotaknili žametnih perutniček, toda še preden so zdrknili preko košatega repka, so se nenadoma skrčili in ujeli ubogo ptičko.

"Kaj delaš človek? A... a... aj!" je še komaj zastokala. Odgovorile so ji samo njegove oči, iz katerih je sijala sedaj brezsrčnost in ki so stekleno buljile v svoj plen. Tako jo je gledal nekaj časa, držeč jo v roki in jo potem položil v kletko.

Čepeč na tleh male ječe je ptička žalostno pogledala človeka in vzdihnila: "O človek, nisi vreden tega imena!"

Kmalu nato je sonce pretrgalo oblake in posijalo v kletko, kjer je čepel krilati jetnik.

Prebil Dušan, dijak:

ZAPLANKARJI

Na velikem travniku so kosili. Posušeno travo so naložili na voz, katerega je odpeljal konj "Lisko". Sredi vasi se je Lisko ustavil. Mislil si je, zakaj ne bi smel malo počivati. Hlapec Jaka ga je tepel, a Lisko se za to ni dosti zmenil. Nazadnje so poklicali gospoda župana. Okoli množice ljudi jim je povedal nekaj novega, rekel jim je: "Nanosite kup drv pod konja, da ga bomo sežgali."

Kmalu so znosili poln kup drv, katerega so gospod župan slovesno zažgali. Konja je speklo in je skočil toliko naprej, da je prišel voz na goreči kup in potem obstal.

V trenutku je bil voz v ognju. Bali so se sedaj, da konj zbeži z gorečim vozom. Jaka ga je spregel. Voz je v nekaj minutah do tal pogorel. Zaplankarji pa vendarle niso mogli konja pognati. Obrisali so se pod nosom.

Postojnski:

DOMOVINA

Domovina! Kaj vse je zaobseženo in zajeto v tej besedi. Koliko reči nam predočuje in predstavlja: ljubezen do lastne grude, srebrn glas našega jezika, vonj zelenih gozdov in ponos zasneženih vrhov. Vse to in še več je domovina. Vsem razočaranim od tujine je veliko in močno zatočišče. Sin se je prevzel in je zapustil domovino. Z mrkim izrazom in hladnim srcem se je poslovil od nje. Garal in potil se je na tuji zemlji, dajal ji svoje sile in puščal tam svojo kri. Kesal se je svojega početja in pekla ga je vest. Vsa bol in trpljenje, vsa njegova otožnost in hrepenenje sta se stisnili v en utrip srca in eno misel: "O, domovina!" Ni vzdržal več. Vrnil se je. Ves izpit in izmozgan je stopil na njena tla. Pozdravil ga je piš domače pomladi, dih rodne zemlje in zveneče besede materine. On pa je stal in se čudil. Bil je upognjen in siv, z mnogimi brazdami in zarezami, ki mu jih je vtisnila tujina. V očeh mu je zevala utrujenost in zadovoljstvo nad spoznanjem vrednosti domovine. Takrat je izginila vsa možatost, vsi predsodki in želje in sin domovine je izlil vso svojo grenkobo in srečo obenem v krčevitem joku nesrečneža, ki je spoznal svojo zmoto: "O, domovina!"

Iz otroških ust.

Mali Janezek je pri koncertu. Znana pevka pravkar poje speve iz znamenite opere. Takrat pa se oglasi Janezek: "Mama, zakaj pa tisti mož žuga oni gospodični?" Janezek je namreč mislil dirigenta.

— Grof je mrtev! — zakliče stari gozdar, nato pa se obrne k meni in mi reče skoro očitajoč:

— Žrtvoval se je zate!

Vse sem videl, nisem pa mogel tako hitro priti na pomoč.

Naš dobri grof je žrtvoval svoje življenje samo zato, da je tebe rešil!

Tako je tudi bilo.

Ah, moral sem priznati, da sem jaz kriv grofove smrti.

Če bi bil previdnejši in če ne bi začel tako neumno zasledovati merjasca, se vse to ne bi zgodilo.

Predvsem smo se pobrigali za to, da bi ga spravili v dvorec in poklicali zdravnika.

Nekoga smo morali poslati v dvorec po voz.

Gozdar preišče rano in najde, da je bila zelo globoka.

On zmaje s svojo sivo brado in reče, da se naš dobri gospodar ne bo več zbudil.

Gozdarjev pomočnik je odhitel medtem v dvorec po voz...

Ko se je vrnil z vozom, smo dvignili ubogega grofa in ga položili na voz, nato pa smo se odpeljali, skušajoč, da bi grofu čim bolj olajšali naporno vožnjo.

Gozdarjev pomočnik, ki je šel po voz, je pripovedoval v dvorcu, da je grof mene hotel rešiti, toda pri tem se je sam ponesrečil.

Zato so me v dvorcu sprejeli, kakor da sem jaz grofov ubijalec.

Grofica Vera mi prileti naproti in začne kar na hodniku name kričati.

— Takoj se poberi iz naše hiše!

Oh, moj nesrečni mož, žrtvoval si svoje življenje za lakaja!

Vedno si norel za tem človekom.

— Gospa grofica, — sem zajecljal in se silil, da bi zadržal solze, — jaz sem najnesrečnejši od vseh, ker ne bom nikoli mogel pozabiti, da je gospod grof radi mene moral...

— Je že dobro, — nadaljuje lepa ali hudobna žena, — pospravi svoje stvari! Zvečer ne smeš več biti tu!

— Gospa grofica, — vzkliknem in se ji vržem pred noge, — zaklinjam vas, dovolite mi, da ostanem vsaj tako dolgo tu, dokler ne izvem, da je gospod grof rešen!

Negoval ga bom, — niti ponoči ne bom zatisnil očesa, — jaz se bom žrtvoval zanj, jaz ga bom rešil!

— Tako bo, kakor sem dejala! — odgovori grofica mrzlo in mi okrutno obrne hrbet.

Nisem takoj vstal s tal, kjer sem klečal.

Zdelo se mi je, da me je nekdo z železnim kladivom udaril po glavi.

Za seboj sem slišal zaničljiv smeh in ko sem se obrnil sem videl kastelana, nekega starega, sivega vohuna, o katerem sem že dolgo vedel, da je moj ogorčen sovražnik.

Sovražil me je že dolgo.

On je bil namreč tisti sluga, ki je bil nekoč grofov komornik, a je moral svoje mesto meni prepustiti.

Četudi je živel starec kot kastelan zelo dobro in celi dan prav za prav ničesar ni delal, me je vendar sovražil.

Celi dan se je plazil po dvorcu, vohunil je, ker je zelo nerad zapustil svojo prejšnjo službo, kjer je imel vsaj mali vpliv na svojega gospodarja, grofa Poliodorja.

Toda ko je grof mene imenoval za njegovega naslednika, me je začel Osip sovražiti.

— Sedaj si končal, — mi zakliče škodoželjno kastelan. — Sedaj te bo minilo tvoje večno prilizovanje pri našem milostivem gospodu.

Preveč si bil ohol, dragi moj!

Vedno sem vedel, da se bo to strašno končalo!

Sedaj bo lahko gospod komornik zopet postal to, kar je bil nekoč, — kmet, ki sadi krompir!

Sedaj boš zopet pasel svinje!

Potem seveda ne boš imel več tako belih rok, dragi moj! — Hahaha, sedaj je konec tvojega gospodovanja!

To je popolnoma pravilno, drugega nisi niti zaslužil, — poberi se tja, odkoder si prišel!

Jaz se vzravnam in zaničljivo premerim hudobnega starca od glave do pete, nato pa odhitim v svojo malo sobico, ki se je nahajala v najvišjem nadstropju starega grofovskega dvorca.

V sobici sem se jokaje zgrudil na stol.

Ihtel sem, toda ne morda radi razžalitev, s katerimi so me obsipali z vseh strani, ne radi tega, ker sem izgubil svojo zavidanja vredno službo, — moja bol je bila strašna, ker sem vedel, da se moj dobri, ljubljeni gospodar bori s smrtjo.

Slišal sem, kako so spodaj sluge letali sem in tja.

Skozi okno svoje sobice sem videl, da je prišel zdravnik.

Uro pozneje sem opazil dva glasnika, ki sta hitro odjezdila, menda s pismi na vse strani.

Grofu je bilo zelo slabo.

Vaški zdravnik je prišel, ni pa mogel ničesar drugega storiti, kakor da je izpral in obvezal rano.

Rekel je, da je merjascev zob najbrž ranil drobovje in da najbrž ni nobenega upanja, da bi se grof rešil.

Kakor sem pozneje slišal, so poslali v mesto po nekega profesorja znamenitega zdravnika.

Drugi glasnik je odjezdil v Moskvo, da sporoči Liviji, da ji oče leži na smrtni postelji.

Oh, vse to sem opazoval skozi okno, nisem smel iti v bolniško sobo in vprašati kako je grofu.

Vse to sem slišal le iz pogovora služabnikov, ki so stali pred mojim oknom in pred vrati.

Začel sem pospravljati svoje stvari.

Na žalost mi ni ničesar drugega preostalo, kakor da čim preje zapustim to hišo, kakor mi je to ukazala grofica v svoji nepojmljivi okrutnosti.

Kmalu sem končal to svoje žalostno opravilo.

Nato sem sedel in začel resno premišljevati, kam se naj prav za prav obrnem.

Jasno mi je bilo, da kmet ne morem več postati.

V grofovi hiši sem se toliko naučil, da bi lahko sprejel tudi kako boljšo službo.

Upal sem, da bom dobil službo tajnika pri kakem bogatem in odličnem gospodu.

Če se mi to ne bo posrečilo, bom še vedno lahko postal zopet lakaj.

Toda za enkrat nisem nameraval oditi iz vasi.

Prepričan sem bil, da mi bo dal župnik za nekoliko dni zavetišče.

Da, na vsak način sem hotel ostati, ker sem slutil, da bo Livija takoj prišla domov, čim bo zvedela, kaj se je zgodilo.

Vedel sem da bo želela še enkrat videti svojega očeta, — in če ne bo prišla pravočasno, bo vsaj prisostvovala njegovemu pogrebu.

Hrepenel sem, da bi zopet videl njen mili in dobri obraz, ki bi mi nudil tolažbo v moji nesreči.

Na vsak način sem hotel ostati, da bi jo videl, nato pa?

Kaj se bo potem zgodilo, nisem vedel.

Zdelo se mi je, da ne bom nikjer našel miru, — da bom vedno moral ostati v bližini tega dvorca, — zdelo se mi je, da spadam le v dvorec.

Vzel sem svojo culico, si posadil kapo na glavo in odšel iz svoje sobe.

Ko sem prišel na hodnik, sem našel kastelana, ki mi je prihajal naproti.

— Ali si še vedno tu? — zakriči stari Osip.

Grofica me je poslala, da se prepričam, če si že pobral šila in kopita. — Zate tu ni več prostora!

Milostiva grofica je dejala, naj naščujem pse nate, če se še vedno nahajaš v dvorcu.

— Že grem, — sem mu odvrnil. — Ne bo vam treba naščuvati pse na mene.

Pazite samo, da psi ne bodo vas vgriznili, ker imajo te živali vedno dober čut, one vedo, kdo je dober, a kdo hudoben človek.

Hotel sem iti mimo starega Osipa, da bi zapustil to hišo, kjer so mi storili tako veliko krivico, ko se naenkrat pojavi na hodniku vaški zdravnik.

— Ali se nahaja tukaj neki sluga, po imenu Vilibald? — zakliče zdravnik.

— To sem jaz! — sem takoj odvrnil.

— Ah, vi ste to? — vzklikne stari zdravnik, ki me je še-le sedaj spoznal. — Vi ste Ostrovski iz vasi!

Da, da, sedaj se spominjam, vi se imenujete Vilibald. Spominjam se, da sem vas zdravil, ko ste rešili gospodični Liviji življenje.

Hm, hm, iz malega dečka se je razvil lep mladenič!

Sedaj pa pojdite z menoj, dragi prijatelj, — nadaljuje stari zdravnik.

Pred pol ure se je osvestil gospod grof in njegovo prvo vprašanje je bilo:

— Kje je Vilibald?

Nikogar drugega noče imeti poleg sebe, želi, da ga vi negujete in ker moramo izpolniti bolnikovo željo morate ubogati.

Vsako razburjenje bi lahko spravilo grofa v grob.

Jaz vržem svojo culo v kot, vržem tudi svojo kapo in vzkliknem:

— Evo me, gospod doktor, — evo me!

Hvala Bogu, da je moj gospodar pri zavesti!

(Nadaljevanje)